

277/2005

Raport Badawczy

RB/18/2005

Research Report

**Strategia rozwoju Gminy
Łochów do roku 2020
Część II**

**K. Cichocki, B. Opalka oraz Zespół
ds. Strategii Rozwoju Gminy
Łochów**

**Instytut Badań Systemowych
Polska Akademia Nauk**

**Systems Research Institute
Polish Academy of Sciences**

POLSKA AKADEMIA NAUK

Instytut Badań Systemowych

ul. Newelska 6

01-447 Warszawa

tel.: (+48) (22) 8373578

fax: (+48) (22) 8372772

Kierownik Pracowni zgłaszający pracę:
Prof. dr inż. Roman Kulikowski

Warszawa 2005

Łochów, październik 2005 r.

Autorzy:

Krzysztof S. Cichocki

Instytut Badań Systemowych Polskiej Akademii Nauk,
Warszawa

Benedykt Opałka

Szkoła Główna Handlowa, Warszawa

oraz

Zespół ds. Strategii Rozwoju Gminy Łochów

CZĘŚĆ II

Rozdziały IV - XI

Spis treści

I. WPROWADZENIE	4
I. 1. CEL OPRACOWANIA.....	4
I.2. PODSTAWA I PRZEDMIOT OPRACOWANIA	6
I.3. PROCES TWORZENIA STRATEGII, JEGO UCZESTNICY I ZASTOSOWANA METODOLOGIA	8
II. UWARUNKOWANIA I PROBLEMY ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO NA TERENIE GMINY ŁOCHÓW.....	11
II.1 LOKALIZACJA GMINY I STRUKTURA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	11
II.1.1. <i>Położenie i powierzchnia gminy</i>	11
II.1.2. <i>Struktura administracji na terenie gminy</i>	13
II.1.3. <i>Rozwój demograficzny i jego uwarunkowania</i>	15
II.1.4. <i>Lokalny rynek pracy oraz bezrobocie</i>	19
II.1.5. <i>Wykształcenie</i>	21
II.2. ZASPOKAJANIE POTRZEB SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY	22
II.2.1. <i>Szkolnictwo i Oświata</i> ,	22
II.2.2. <i>Mieszkalnictwo</i>	25
II.2.3. <i>Ochrona zdrowia</i>	26
II.2.4. <i>Obsługa ludności</i>	27
II.2.5. <i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	28
II.2.6. <i>Pomoc i opieka społeczna</i>	30
II.2.7. <i>Kultura i sztuka</i>	31
II.2.8. <i>Turystyka i sport</i>	32
II.3. WALORY UŻYTKOWE PRZESTRZENI GMINY STYMULUJĄCE ROZWÓJ GOSPODARCZY	34
II.3.1. <i>Infrastruktura techniczna</i>	34
II.3.2. <i>Gospodarka lokalna</i>	37
II.4. ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.....	40
II.4.1. <i>Obszary o walorach przyrodniczych i krajobrazowych</i>	40
II.4.2. <i>Ochrona zasobów naturalnych gminy Łochów</i>	42
II.5. FINANSE GMINY ŁOCHÓW.....	44
II.5.1. <i>Analiza wskaźników finansowych budżetu gminy Łochów w latach 2001-2005</i> ...	44
II.5.2. <i>Prognoza dochodów i wydatków</i>	54
III. PROBLEMY ROZWOJU GMINY ŁOCHÓW	58
III.1. UWARUNKOWANIA ROZWOJU – ANALIZA SWOT	58
III.1.1. <i>Najważniejsze MOCNE STRONY gminy Łochów</i>	60
III.1.2. <i>SZANSE gminy Łochów</i>	61
III.1.3. <i>SŁABE STRONY gminy Łochów</i>	62

III.1.4. ZAGROŻENIA dla gminy Łochów.....	63
III.2. SYNTEZA ANALIZY SWOT	63
III.3. GŁÓWNE STYMULATORY ROZWOJU GOSPODARCZEGO	65
IV. WIZJA I CELE ROZWOJU GMINY	66
IV.1. MISJA GMINY	66
IV.2. CELE STRATEGICZNE	66
IV.3. CELE OPERACYJNE; NAJWAŻNIEJSZE ZADANIA POPRAWIAJĄCE SYTUACJĘ NA OBSZARZE GMINY	68
IV.4. WPŁYW ŚRODKÓW STRUKTURALNYCH I INNYCH ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ NA POLITYKĘ INWESTYCYJNĄ; ZREALIZOWANE PROJEKTY	88
V. WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY	90
V.1. PRZYGOTOWANIE PLANÓW REALIZACYJNYCH.....	90
V.2. SYSTEM KONTROLOWANIA REALIZACJI STRATEGII	91
V.3. MIERNIKI MONITORINGU STRATEGII ROZWOJU	92
V.4. PROMOCJA STRATEGII	95
VI. FINANSOWANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY	97
VI.1. OCENA STANU KONDYCJI FINANSOWEJ GMINY	97
<i>VI.1.1. Ocena zdolności kredytowej i określenie bezpiecznego poziomu zadłużenia budżetu gminy</i>	<i>97</i>
VI.2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII ROZWOJU	117
VI.3. WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY (WPI);.....	118
<i>VI.3.1. Lista zadań planowanych na lata 2005 – 2011</i>	<i>120</i>
VI.4. OKREŚLENIE GÓRNEGO, DOPUSZCZALNEGO POZIOMU WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH W GMINIE	128
VI.5. KORZYŚCI ZE STOSOWANIA PRZEZ GMINĘ EFEKTYWNEJ METODOLOGII ZARZĄDZANIA WYKORZYSTANIA W STRATEGII WPI ORAZ WIELOLETNIEJ ANALIZY FINANSÓW	146
VII. ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY Z PLANAMI REGIONALNYMI I KRAJOWYMI.....	148
VIII. REKOMENDACJE.....	157
IX. PODSUMOWANIE.....	159
X. LITERATURA	162
XI. ZAŁĄCZNIKI	164

V. WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY

V.1. Przygotowanie Planów Realizacyjnych

W procesie budowania strategii zidentyfikowane zostały ustalenia o charakterze strategicznym oraz ogólnym poziomie wykonawczym (taktycznym). Zakończenie etapu prac nad formułowaniem Strategii Rozwoju Gminy Łochów, otwiera etap wdrażania strategii w życie. Powinna zatem nastąpić konkretyzacja zadań strategicznych wskazanych i często jedynie zarysowanych w strategii. Dla każdego zadania strategicznego powinien zostać opracowany precyzyjny program operacyjny, w skład którego wchodzi opracowanie szczegółowego planu realizacyjnego przedsięwzięcia strategicznego. Program operacyjny powinien obejmować:

1. Wskazanie podmiotu (osoby) odpowiedzialnej za realizację poszczególnych zadań strategicznych – podmiotu koordynującego realizację zadania.
2. Określenie zespołu ekspertów dla opracowania założeń realizacji zadania strategicznego.
3. Przygotowanie szczegółowej koncepcji realizacji zadania strategicznego określającej etapy realizacji zadania strategicznego, wskazanie lokalizacji w przestrzeni, określenie kosztorysu realizacji zadania wraz ze źródłami finansowania zadania strategicznego, określenie spodziewanych efektów realizacji zadania oraz systemu ich kontrolowania.
4. Stworzenie systemu informowania o przebiegu prac nad wdrażaniem zadania strategicznego.

Efektywne i skuteczne osiągnięcie założonych celów byłoby trudne bez stworzenia stosownych podstaw organizacyjnych dla wdrażania i realizacji strategii rozwoju. Może to wiązać się z potrzebą dokonania reorganizacji systemu zarządzania w Urzędzie Miejskim, mającej na celu stworzenie jednolitej komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za realizację strategii. W gestii takiej komórki pozostawałaby odpowiedzialność za realizację strategii rozwoju gminy oraz koordynowanie wdrażania strategii, jak również opracowanie analiz o charakterze strategicznym, w tym przede wszystkim analiz procesów społeczno-gospodarczych zachodzących w otoczeniu gminy, monitoring polityki regionalnej kształtowanej przez administracją rządową oraz polityki rozwoju kształtowanej przez samorządowe władze województwa mazowieckiego. Ważnym zadaniem byłoby również kształtowanie polityki informacyjnej (wewnętrznej i zewnętrznej) o postępach we wdrażaniu strategii. Zadania przypisane do jednostki odpowiedzialnej za realizację strategii wymuszają przyjęcie stosownego poziomu zatrudnienia (zarówno pod względem ilości, jak i kwalifikacji pracowników) tak, aby zatrudniony zespół specjalistów był w stanie zagwarantować realizację zadań wynikających z bieżącego funkcjonowania oraz nowopowstałych ustaleń służących rozwojowi gminy. Uzupełniającym rozwiązaniem, jakie można wskazać jako propozycje usprawnienia wdrażania strategii mogłoby być stworzenie w celu realizacji

poszczególnych zadań strategicznych (programów operacyjnych) nieformalnych jednostek organizacyjnych, o luźnym charakterze powiązań, elastycznej strukturze organizacyjnej. Zadania strategiczne wskazane w Strategii Rozwoju Gminy Łochów mają mocne implikacje przestrzenne. Dlatego też wdrażanie strategii wymaga ustawicznej współpracy i koordynowania realizacji zadań z jednostką odpowiedzialną za zagospodarowanie przestrzenne obszaru gminy.

V.2. System Kontrolowania Realizacji Strategii

Nowoczesne zarządzanie procesami rozwojowymi wymaga sprawnych mechanizmów gromadzenia informacji i analizowania materiału statystycznego ilustrującego realne procesy społeczno–ekonomiczne w jednostce terytorialnej, tworzących system kontrolny. System kontrolny (monitoring) stanowi mechanizm stałej i ciągłej obserwacji ilościowych i jakościowych zmian wybranych wielkości, mający na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności realizowanej polityki. Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do założonych celów, a także poziomu ich osiągania. Przedstawione założenia dotyczące monitorowania i weryfikacji Strategii Rozwoju Gminy Łochów, ustalone w toku jej opracowywania, powinny stać się integralnym składnikiem procesu programowania rozwoju gminy.

Budowa systemu nie jest przedsięwzięciem jednorazowym. Z jednej strony wymaga ciągłego doskonalenia i usprawniania, a z drugiej podlega ewolucji ze względu na zmianę warunków wewnętrznych i zewnętrznych determinujących rozwój gminy. Należy podkreślić, że system monitorowania jest instrumentem pomocniczym zarządzania w układzie terytorialnym, dostarczającym odpowiednio przygotowanej wiedzy o tym co dzieje się w gminie w sferze ekonomiczno–społecznej, jakie skutki wywołują działania podejmowane przez władze samorządowe oraz jaki jest odbiór i ocena lokalnej polityki przez społeczność lokalną.

System monitoringu powinien objąć następujące działania operacyjne:

- 1) ***zbieranie danych i informacji*** w podległych jednostkach organizacyjnych Urzędu Miejskiego, wydzielonej administracji i urzędzie statystycznym, gromadzenie wyników prac badawczych i zlecanie niezbędnych analiz;
- 2) ***analiza zgromadzonych danych i informacji*** – uporządkowanie, przetworzenie i opracowanie wynikowych danych empirycznych oraz ich archiwizacja zgodnie z przyjętymi zasadami i kryteriami;
- 3) ***przygotowanie raportów*** – zestawienie otrzymanych informacji (wskaźników) w czytelne raporty zawierające wstępną interpretację zjawisk, w formie np. raportów zbiorczych „O stanie gminy”;
- 4) ***ocena wyników*** – obejmująca analizę porównawczą osiągniętych rezultatów z założeniami oraz jej prezentację w społeczności lokalnej i na zewnątrz;

- 5) *identyfikacja odchyleń* – ocena rozbieżności pomiędzy założeniami zawartymi w strategii, a osiągniętymi rezultatami;
- 6) *analiza przyczyn odchyleń* – określenie przyczyn zaistniałej sytuacji, identyfikacja obszarów i zjawisk wymagających podjęcia działań interwencyjnych;
- 7) *planowanie korekty* – określenie sposobu i instrumentów działań służących poprawie ewentualnych niekorzystnych zjawisk;
- 8) *wdrożenie korekty* – przeprowadzenie działań naprawczych, minimalizacja zaistniałych odchyleń.

Sprawny system stanowiąc będzie istotne narzędzie wspomagania przygotowania aplikacji do programów strukturalnych Unii Europejskiej oraz szybkiej oceny efektów uzyskanej pomocy. Działania powyższe powinny istotnie zwiększyć szanse Łochowa w dostępie do różnorodnych form środków pomocowych. Wdrażane w Unii Europejskiej procedury pomocy regionalnej zakładają coraz większą konkurencję pomiędzy potencjalnymi beneficjentami. Jednym z kryteriów oceny jest profesjonalizm zarządzania, który, w znacznej mierze, uzależniony jest od sprawnego systemu monitoringu.

V.3. Mierniki Monitoringu Strategii Rozwoju

W celu ułatwienia nadzoru i kontroli nad realizacją Strategii Rozwoju Gminy Łochów proponujemy dla każdego celu operacyjnego wprowadzenie przykładowego zestawu kilku obiektywnych mierników pozwalających skutecznie monitorować postępy w realizacji Strategii.

I. 1. Rewitalizacja terenów miasta i gminy Łochów

W celu monitoringu realizacji pierwszego celu operacyjnego strategii rozwoju, w pierwszym celu strategicznym, proponuje się poniższy zestaw mierników:

- liczba km kwadratowych „zrewitalizowanych” terenów i ulic miasta i gminy,
- środki wydane na rewitalizację terenów gminy
- liczba instytucji, w których wprowadzono udogodnienia dla osób niepełnosprawnych.

I.2. Stworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa mieszkańców w gospodarczym życiu gminy i miasta

- środki wydane na uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
- stworzenie Gminnego Centrum Informacji,
- liczba przeprowadzonych szkoleń nt wiedzy ekonomicznej i funkcjonowania w Unii Europejskiej,

- I. 3. Zwiększenie liczby miejsc pracy oraz liczby podmiotów gospodarczych - zwiększenie potencjału wytwórczego i usługowego, oraz**
1.4. Stworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego; Przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą i turystyczną

W celu monitoringu realizacji trzeciego i czwartego celu operacyjnego strategii rozwoju, w pierwszym celu strategicznym, proponuje się poniższy zestaw mierników:

- środki wydane na uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
- średni czas uzyskania pozwolenia na budowę,
- przyrost liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy,
- poziom dochodu budżetu z tytułu podatku od nieruchomości
- liczba przeprowadzonych szkoleń - dla MSP i potencjalnych przedsiębiorców
- powierzchnia uzbrojonych terenów zaoferowanych przez gminę przedsiębiorstwom i mieszkańcom
- stworzenie lokalnego funduszu poręczeniowego dla MSP
- przyrost miejsc pracy na terenie gminy.

I. 5. Stworzenie warunków do harmonijnego rozwoju turystyki i rekreacji; wykorzystanie położenia na terenie NPK, w dolinie rzek Bugu i Liwca

Zestaw przykładowych wskaźników monitoringu wdrażania strategii rozwoju gminy w obrębie piątego celu operacyjnego, pierwszego celu strategicznego:

- łączna długość oznakowanych szlaków turystycznych,
- liczba miejsc parkingowych,
- liczba bezpośrednich połączeń z okolicznymi miastami,
- liczba miejsc noclegowych,
- liczba udzielonych noclegów,
- liczba nowo powstałych punktów małej gastronomii
- powierzchnia nowych terenów zaoferowanych przez gminę pod usługi turystyczne.

II.1. Kontynuacja prac w zakresie ochrony środowiska, przede wszystkim gospodarki wodno - ściekowej oraz gospodarki odpadami stałymi (rozwijanie działań proekologicznych na terenie gminy)

Dla pierwszego celu operacyjnego drugiego celu strategicznego proponuje się następujące mierniki kontroli wdrażania strategii:

- procentowy wskaźnik śmieci segregowanych,
- liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk śmieci na terenie gminy,
- stopień wymiany źródeł ciepła na ekologiczne,
- liczba gospodarstw ekologicznych,
- procent budżetu gminy wykorzystany na ochronę środowiska,
- przyrost objętości oczyszczonych rocznie ścieków
- procentowy stopień skanalizowania gminy,
- procentowy stopień „zwodociągowania” gminy,
- liczba kilometrów utwardzonych dróg gminnych i powiatowych na terenie gminy,
- liczba kilometrów nowych ścieżek rowerowych.

II.2. Przygotowanie terenów pod inwestycje w zakresie produkcji rolnej i przetwórstwa, oraz

II.3. Wspieranie doradztwa na rzecz rolników w zakresie technologii produkcji i możliwości pozyskiwania środków na działalność rozwojową gospodarstw rolnych. Organizacja „Centrum Wsi”.

Dla drugiego i trzeciego celu operacyjnego drugiego celu strategicznego proponuje się następujący zestaw mierników monitoringu wdrażania strategii rozwoju:

- liczba ton wyprodukowane biomasy,
- powierzchnia nowych terenów zaoferowanych przez gminę na produkcję rolną i przetwórstwo
- liczba grup producenckich,
- średnia wielkość [ha] gospodarstwa rolnego,
- powierzchnia lasów w gminie, liczba ha zalesionych ugorów,
- liczba gospodarstw agroturystycznych
- liczba przeprowadzonych szkoleń dla rolników.

III.1. Wspieranie aktywności młodzieży i mieszkańców gminy w celu umożliwienia im realizacji własnych pomysłów w obszarze oświaty, kultury i sportu

- liczba imprez kulturalnych i sportowych w roku,
- liczba dzieci i młodzieży korzystającej z lokalnych ofert kulturalnych,
- procent młodzieży szkół podstawowych i gimnazjum nie mających dostępu do sal gimnastycznych,
- procent młodzieży podejmującej naukę w szkołach ponad gimnazjalnych,
- liczba stałych łączy internetowych w gminie,

- procent budżetu przeznaczany na inwestycje oświatowe,

III.2. Aktywizacja działań gminy w zakresie wspierania opieki zdrowotnej i społecznej Stworzenie systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

oraz

III.3. Podniesienie poziomu życia i poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy

- liczba skarg na służbę zdrowia,
- liczba wniosków o pomoc społeczną załatwionych odmownie
- średni poziom dochodów mieszkańców, podniesienie poziomu życia mieszkańców gminy do średniego w województwie
- liczba i wykrywalność przestępstw,
- saldo migracji
- liczba urzędów i zakładów usługowych posiadających ułatwienia dla niepełnosprawnych
- liczba organizacji pozarządowych.

III.4. Integracja społeczności lokalnej. Budowa tożsamości mieszkańców gminy

- liczba miast partnerskich poza granicami województwa i kraju,
- liczba wyjazdowych imprez kulturalnych, gospodarczych i sportowych organizowanych w gminie w ciągu roku,
- procentowy udział społeczeństwa gminy w wyborach.

V.4. Promocja Strategii

Skuteczna realizacja Strategii Rozwoju Gminy Łochów uzależniona jest w znacznej mierze od zrozumienia i akceptacji ze strony lokalnej społeczności odnośnie przyjętych obszarów strategicznych i proponowanych działań. Zrozumienie misji, celów strategicznych i operacyjnych strategii oraz poparcie społeczne, w dużej mierze zależą od promocji Strategii definiowanej jako świadome, celowe i systematyczne zarządzanie procesami komunikacji pomiędzy władzami lokalnymi a wszystkimi podmiotami i osobami czynnie oraz biernie związanymi z realizacją Strategii Rozwoju Gminy. W praktyce, promocja Strategii oznacza świadome i metodyczne starania Urzędu Gminy o zrozumienie mieszkańców pobudek dotyczących wyboru celów strategicznych i operacyjnych oraz budowę i rozwijanie zaufania lokalnej społeczności wokół przyjętych działań Urzędu. Można wskazać następujące zadania, które powinna podjąć Rada Gminy oraz Burmistrz Gminy Łochów:

- rozpowszechnianie informacji o Strategii Rozwoju, budowa świadomości, przekonywanie do dokonanych wyborów strategicznych,

- zdobywanie poparcia, stworzenie i utrzymanie właściwego klimatu sprzyjającego realizacji Strategii;
- budowę płaszczyzny dialogu pomiędzy władzą lokalną a mieszkańcami, analiza i interpretacja opinii publicznej, nastawienia i oczekiwań,
- doradzanie i informowanie władz lokalnych i wszystkich realizatorów Strategii o społecznym odbiorze podjętych działań.
- budowanie pozytywnego obrazu gminy, miasta i regionu oraz zachęcanie do przyjazdu, wyboru jako miejsca zamieszkania oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Działalność promocyjna trafia do bardzo zróżnicowanego kręgu odbiorców. Z tego powodu należy prowadzić zróżnicowaną argumentację i działalność „komunikacyjną”. W praktyce identyfikujemy trzy kategorie odbiorców, z których każda wymaga oddzielnego potraktowania i specyficznych środków komunikacji:

- 1) Lokalne struktury władzy i administracji publicznej – radni, urzędnicy, instytucje publiczne, zakłady gospodarcze, partie i komitety obywatelskie.

Powyższa kategoria obejmuje realizatorów Strategii. Dotarcie do tej grupy osób i podmiotów determinuje przyzwolecie dla planowanych działań. Celem uniknięcia niepotrzebnych napięć, realizacji Strategii powinien towarzyszyć szereg spotkań, szkoleń i konsultacji umożliwiających lepsze zrozumienie przyjętych zadań strategicznych oraz niezbędnych zmian w działalności instytucji czy określonych jednostek organizacyjnych warunkujących powodzenie Strategii.

- 2) Mieszkańcy gminy, firmy, instytucje gospodarcze i społeczne, organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe, fundacje i stowarzyszenia;

Zadania obejmują właściwe naświetlenie przyjętych założeń i kierunków rozwoju społeczno-ekonomicznego miasta, uzyskanie akceptacji i poparcia dla planowanych zadań strategicznych. Identyfikacja lokalnych środowisk posiada kluczowe znaczenie dla przebiegu realizacji Strategii.

Praca promocyjna obejmuje w praktyce informację, opracowania i dyskusje w środkach przekazu i na łamach prasy lokalnej, organizowanie spotkań, przygotowanie ulotek informacyjnych, prezentacje raportów i sprawozdań z realizacji poszczególnych zadań strategicznych. Ważnym elementem jest zaplanowana w systemie monitoringu doroczna konferencja, na której zostanie zaprezentowany stan miasta oraz przeprowadzona dyskusja o zrealizowanych zadaniach, jak i planowanych dalszych działaniach. Ważnym elementem pracy jest pozyskiwanie lokalnych partnerów do podejmowanych działań strategicznych, tworzenie publiczno-prywatnych grup współpracy oraz pomoc organizacjom pozarządowym, instytucjom i firmom w dostępie do różnych dotacji i zewnętrznych środków pomocowych. Skutecznie prowadzona działalność promocyjna pozwala zyskać zaufanie obywateli i przychylność dla realizowanej polityki oraz zwiększyć zrozumienie dla podejmowanych decyzji. Jednocześnie prowadzona w powyższy sposób promocja ułatwi mieszkańcom gminy

bieżąca ocenę pracy władz samorządowych oraz zachęci do przekazywania opinii i postulatów.

- 3) Ponadlokalnych podmiotów i osób podejmujących służbowe lub prywatne decyzje związane z miastem i regionem, w tym funkcjonariuszy państwowych, parlamentu, krajowych i regionalnych instytucji, dużych firm i korporacji międzynarodowych.

Prowadzenie działalności przekonywania i perswazji (lobbyingowej) na rzecz rozwoju gminy i miasta obejmuje zewnętrzną szeroko zakrojoną promocję przyjętych założeń strategicznych, tworzenie właściwego klimatu i budowę wsparcia dla podejmowanych działań. Zadanie obejmuje przygotowanie materiałów promocyjnych szeroko prezentowanych w kraju i za granicą w formie ulotek, folderów i materiałów informacyjnych. Do celów promocyjnych należy w szerokim zakresie wykorzystać Internet i środki przekazu o ponad lokalnym zasięgu, w tym prasę i media. Ważnym środkiem jest uczestnictwo i przygotowanie prezentacji na targach, sympozjach i konferencjach oraz wykorzystanie polskich placówek dyplomatycznych, kulturalnych i handlowych. Niezbędna jest właściwie przygotowywana informacja docierająca do wybranych podmiotów charakteryzująca przyjęte kierunki rozwoju i podejmowane działania oraz wsparcie zewnętrzne. Ważnym jest również organizowanie bezpośrednich spotkań z udziałem władz lokalnych i próba budowy indywidualnych sympatii. Działania tego typu powinny zaowocować przede wszystkim rozwojem szerszej świadomości o gminie i mieście, osiągnięciach, zasobach, potrzebach czy kierunkach rozwoju. Niezwykle istotnym efektem powyższych działań powinny okazać się informacje zwrotne o programach, możliwościach uzyskania środków i pomocy oraz o preferencjach i zmianach kierunków polityki regionalnej, jak również pomoc i wsparcie w działaniach aplikacyjnych o pomoc i środki zewnętrzne.

VI. FINANSOWANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY

VI.1. Ocena stanu kondycji finansowej gminy

VI.1.1. Ocena zdolności kredytowej i określenie bezpiecznego poziomu zadłużenia budżetu gminy

Analiza finansów gminy w latach 2005 -2013

Przeprowadzono dokładną analizę finansów gminy do roku 2014, a następnie określono potencjał finansowy gminy i wskazano możliwości finansowania Strategii, a więc wszystkich zadań wymienionych w Tabeli 14 , zaplanowanych do realizacji do roku 2020.

W przeprowadzonych analizach finansowych, dotyczących zachowania się budżetu gminy Łochów w perspektywie dziesięciu lat (do roku 2014), badamy możliwości finansowania zadań określonych w podrozdziale IV.3. oraz VI.3 niniejszej Strategii. W podrozdziale IV.3, w Tabeli 14, podano najważniejsze zadania poprawiające sytuację gminy i podporządkowane

celom operacyjnym, które mają być osiągnięte do 2020 roku. W podrozdziale VI.3, w Tabeli 17, sformułowano konkretne zadania inwestycyjne należące do wieloletniego planu inwestycyjnego (WPI), zaplanowane do realizacji do roku 2011 włącznie i także podporządkowane celom operacyjnym. Spłata kredytów i pożyczek zaciągniętych na finansowanie tych zadań kończy się w roku 2018.

W analizach wykorzystano metodologię określania bezpiecznego poziomu zadłużenia oraz maksymalnego, dopuszczalnego dla gminy poziomu wydatków inwestycyjnych. Dla lat 2005 – 2014, górna granica wydatków inwestycyjnych, na które stać gminę została określona dla dwu wariantów – realistycznego i optymistycznego, dla różnego tempa rozwoju polskiej gospodarki i dla różnego poziomu środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. W obu tych wariantach przyjęto, że gmina realizować będzie tę samą politykę odnośnie wydatków bieżących.

De facto, przedstawiono dwa scenariusze finansowania inwestycji zaplanowanych przez gminę na lata 2005 – 2014. Jednakże dla każdego z wariantów zaproponowane dopuszczalne poziomy wydatków inwestycyjnych i długu gwarantują płynność finansową budżetu oraz wykonanie wszystkich zadań statutowych gminy. Ponadto, co należy podkreślić, wszystkie zaproponowane poziomy maksymalnych wydatków inwestycyjnych i bezpiecznego długu zostały wyznaczone przy uwzględnieniu specyfiki budżetu gminy Łochów, z uwzględnieniem jej specyficznych zobowiązań dłużnych. Z tego powodu zaproponowane rozwiązania – poziomy środków z UE, długu i inwestycji są unikalne dla gminy Łochów i nie mogą być wykorzystane przez żadną inną gminę.

Oszacowanie maksymalnych, dopuszczalnych wydatków inwestycyjnych i długu w każdym kolejnym roku objętym analizą jest niezmiernie istotne, gdyż dosyć często zdarza się, iż wskutek zbyt wysokich wydatków inwestycyjnych i zbyt wysokiego długu zaciąganego w przeszłości przez gminę - w jednym roku, lub w kilku kolejnych latach, już rok lub dwa lata później gmina jest zmuszona znacznie ograniczyć poziom wydatków inwestycyjnych i to przez okres kilku przyszłych lat (3 – 4 lata dla gmin o wielkości Łochowa). Zdarza się także, że wskutek zbyt wysokiego długu oraz związanymi z długiem wysokimi kosztami jego obsługi, trzeba także ograniczać wydatki bieżące.

Podstawą zastosowanej metodologii jest uwzględnienie wszystkich dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów budżetu, tak jak pokazano na Rys.22. Na rysunku tym, poniżej, przedstawiono schemat przepływów finansowych w gminie. Przy czym do dochodów ogółem włączono środki z Unii Europejskiej (UE) jako źródło finansowania zadań inwestycyjnych, natomiast środki z UE dołączono do wydatków inwestycyjnych.

Przedstawiona analiza jest elementem wieloletniego planu finansowego (WPF) gminy. WPF prognozuje w kolejnych latach wynik finansowy (sumę wszystkich dochodów, przychodów, wydatków i rozchodów) budżetu i jest narzędziem racjonalnego gospodarowania środkami

publicznymi. Obejmuje zarządzanie długiem i zapewnia finansowanie wieloletnich zadań inwestycyjnych. Odgrywa także kluczową rolę w efektywnym zarządzaniu gminą. Efektywne zarządzanie wymaga pełnej i rzetelnej informacji o wszystkich zadaniach realizowanych w gminie oraz o ich finansowaniu. Istotne jest monitorowanie wykonania zadań i ocena otrzymanych rezultatów.

W opracowaniu, prezentowany jest WPF na 10 lat (do roku 2014). Określa on:

- *Prognozę dochodów, na podstawie oceny kondycji finansowej gminy, z uwzględnieniem finansowania zadań z funduszy Unii Europejskiej oraz z dotacji z budżetu państwa.*
- *Prognozę niezbędnego, racjonalnego poziomu wydatków bieżących, zapewniających wykonanie wszystkich zadań statutowych gminy (te zagadnienia omówiono w punkcie II.5 opracowania).*
- *Nadwyżkę operacyjną (wolne środki brutto), którą można wykorzystać na finansowanie inwestycji i obsługę długu, oraz nadwyżkę operacyjną netto na realizację programów inwestycyjnych (po uwzględnieniu kosztów obsługi istniejącego zadłużenia i zabezpieczeniu środków na obsługę planowanego zadłużenia) – są to faktyczne środki, które gmina może przeznaczyć na inwestycje.*
- *Istniejące zobowiązania dłużne wynikające z zawartych umów kredytowych i pożyczkowych.*
- *Wielkość nowych, planowanych kredytów i pożyczek do 2014 r., harmonogram ich spłat (do roku 2020) oraz związane z nimi koszty obsługi długu w kolejnych latach.*
- *Górny pułap możliwości zadłużenia się gminy - tzw. bezpieczny poziom długu, który zapewni płynność finansową budżetu oraz realizację możliwie największej liczby zadań*
- *Źródła finansowania wszystkich zaplanowanych zadań inwestycyjnych.*

Wielkości te, oraz poniżej omówione, pokazano w tabeli zatytułowanej „Projekcja budżetu gminy” - w Tabeli 16 (nazwanej także 01.2) dla wariantu realistycznego.

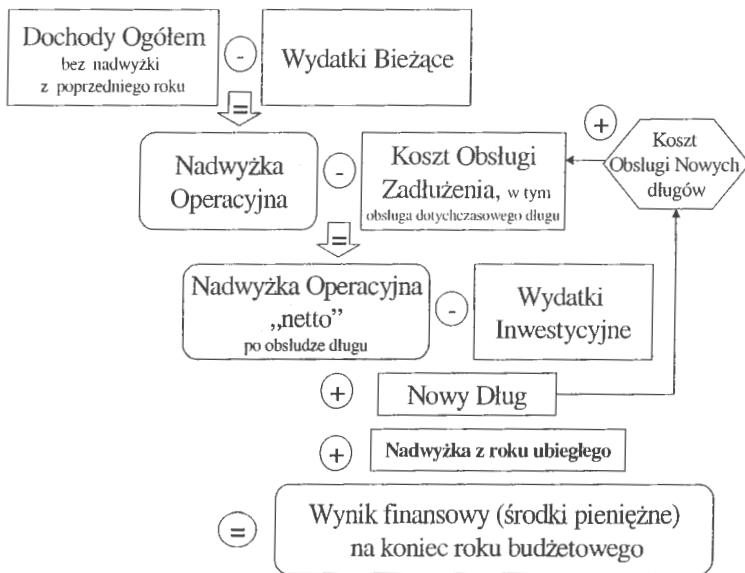
Nadwyżka operacyjna, pokazana na Rys.22 jest wyliczana jako różnica pomiędzy dochodami ogółem i wydatkami bieżącymi. Jest ona wykorzystywana do finansowania obsługi zadłużenia oraz wydatków inwestycyjnych. Pojęcie to wykorzystano już w opracowaniu, w podrozdziale II.5.1., podczas analizy wskaźników finansowych gminy dla lat 2001 – 2005.

Nadwyżka operacyjna netto, to tzw. wolne środki *netto*, które otrzymujemy po odjęciu od wolnych środków *brutto* kosztów obsługi długu. Najpierw robimy to dla istniejącego już zadłużenia, które wynika z zawartych już umów – (dla tzw. długów starych), a następnie, dla wszystkich długów, które gmina zamierza zaciągnąć w okresie 2005 – 2014, dla

prognozowanego zadłużenia. Wolne środki netto mogą w pełni być wykorzystane na finansowanie inwestycji. Zazwyczaj środki z nadwyżki operacyjnej *netto* budżetu są niższe niż zaplanowane wydatki inwestycyjne. W takim przypadku zaciągamy nowy dług na finansowanie zaplanowanych inwestycji. Wielkość zapotrzebowania na dług określają w

naszych analizach tzw. "środki po inwestycjach", które występują w prezentowanej tabeli: 16 (O1.2.) w wierszu 7.

Rys. 22. Schemat przepływów finansowych

Nowy dług zapewnia nam dodatkowe środki na finansowanie inwestycji, jednakże równocześnie, w kolejnych latach po zaciągnięciu długu, konieczne jest wyłożenie dodatkowych środków, z nadwyżki operacyjnej, na obsługę nowego długu (spłatę rat, odsetki, marże i prowizje).

Podstawowy problem polega na tym, aby tak dobrać wysokość nowego długu, żeby w kolejnych latach zapewniona była płynność budżetu, tzn. dodatnia wartość stanu kasy, a równocześnie, aby wydatki inwestycyjne były jak najwyższe.

Na finansowanie zaplanowanych inwestycji możemy wykorzystać "nadwyżkę kasową" z roku ubiegłego, jeżeli taka nadwyżka rzeczywiście wystąpiła.

Stan "kasy" określają środki, które pozostają na koniec roku w kasie budżetu gminy. W Tabeli 16 (O1.2) i na Rys. 22. definiuje go Skumulowany wynik finansowy na koniec roku. Wyliczamy go jako tzw. rzeczywisty wynik finansowy na koniec roku (RWF) powiększony o nadwyżkę z roku ubiegłego. Wartość skumulowanego RWF, po uwzględnieniu nadwyżki kasowej z roku ubiegłego, musi być dodatnia, gdyż reprezentuje "fizycznie" stan kasy budżetu miasta. Jest ona prezentowana w Tabeli 16 (O1.2), w wierszu 11.

Przy analizach finansów gminy dla lat 2005 – 2014 posłużymy się dodatkowo (oprócz wskaźników, które wykorzystywaliśmy w podrozdziale II.5), wskaźnikiem **Skumulowanego wyniku finansowego na koniec roku do dochodów ogółem**. Wskaźnik ten obrazuje „rzeczywisty wynik finansowy” gminy na koniec roku budżetowego w relacji do dochodów ogółem. Jego wartość jest niezwykle istotna do zachowania płynności w całym roku budżetowym. Definiujemy go jako stosunek różnicy nadwyżki operacyjnej netto i wydatków inwestycyjnych, powiększonej o środki pożyczkowe (finansowanie zewnętrzne) oraz o wynik finansowy z roku poprzedniego - do dochodów ogółem budżetu. Wskaźnik ten nie powinien przybierać wartości ujemnych, gdyż oznaczałoby to sytuację, w której budżet zakładałby powstanie niewypłacalności gminy. Pozwala on ocenić „precyzję planowania finansowego” w gminie. Im większy wskaźnik, tym więcej gotówki pozostanie na rachunku gminy na koniec roku budżetowego. Jeżeli o wysokości wskaźnika, a więc o wolnej gotówce w kasie budżetu zdecydowały środki pożyczkowe, to jest to dla gminy niekorzystne. Gmina poniesie stratę wynikającą z różnicy oprocentowania kredytu oraz oprocentowania lokat założonych przez gminę. Duża wartość wskaźnika, np. powyżej 5%, może świadczyć o tym, że gmina wzięła zbyt wysokie kredyty. Należy podkreślić, że wbrew pozorom, wartość ta nie powinna zbliżać się do zera. Faktycznie oznaczałoby to utratę przez gminę płynności na początku kolejnego roku budżetowego: część wydatków zostanie poczyniona w pierwszej dekadzie stycznia, zaś pierwsze poważniejsze dochody pojawiają się w połowie miesiąca. Dla gminy Łochów i dla lat 2005 – 2014 wskaźnik ten przyjmuje wartości dodatnie i zmienia się w zakresie 0,05 – 0.1%. Jeżeli wskaźnik powyższy przyjąłby wartość ujemną, to oznaczałoby to, że zaciągnięte pożyczki nie wystarczą na sfinansowanie zaplanowanych inwestycji. Potrzebne byłyby albo dodatkowe kredyty, albo trzeba by zrezygnować w danym roku z realizacji wybranego zadania inwestycyjnego.

Wszystkie wielkości pokazane na rysunku 22 wyliczamy dla całego okresu analizy, dla lat 2005 - 2014, natomiast okres, w którym analizujemy spłaty kredytu, sięga roku 2020. Do wyliczenia tych wielkości potrzebna jest dla całego okresu 2001 - 2014 znajomość dochodów ogółem, wydatków bieżących oraz tempa wzrostu PKB, stopy inflacji, a także relacji pomiędzy tempem wzrostu dochodów w gminie i wydatków bieżących budżetu.

Warunki początkowe do opracowania analizy finansów gminy 2005 - 2014

Zaprezentowane warianty finansowania zaplanowanych inwestycji różnią się między sobą ilością środków, które gmina otrzyma z Unii Europejskiej na realizację zadań inwestycyjnych. Udział środków z UE w wydatkach inwestycyjnych tzw. kwalifikowanych (KK) dla projektów współ-finansowanych z UE wynosi 75%. Przyjmujemy, że każdy projekt zakwalifikowany do finansowania z UE, w obu wariantach, będzie dofinansowany w wysokości 75% kosztów kwalifikowanych wydatków poniesionych na daną inwestycję. Tak, więc w wariantcie realistycznym, w okresie 2009 - 2014, dofinansowanie do wszystkich zaplanowanych w tym okresie zadań wyniesie 30% kosztów kwalifikowanych (dla ogółu

planowanych w tym okresie wydatków inwestycyjnych). Do zadań o wartości kosztorysowej równych 40% kwalifikowanych wydatków inwestycyjnych ogółem gmina otrzymuje 75 % dofinansowania z UE (40% kosztów inwestycji ogółem pomnożone przez 0,75 stopę dofinansowania = 30% KK). Dla roku 2006 dofinansowanie z UE wynosi 10% KK, a dla lat 2007 i 2008 - 40% KK.

W wariantcie optymistycznym przyjęto, że poziom udziału środków z U.E. w wydatkach inwestycyjnych kwalifikowanych, dla niektórych lat jest wyższy niż w wariantcie realistycznym. Przyjmujemy, że w latach 2007 – 2008 udział środków z U.E. w wydatkach inwestycyjnych kwalifikowanych jest równy 45 % KK, tzn. że gmina otrzyma z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej dofinansowanie do 60% przygotowanych do realizacji projektów. W roku 2011 – poziom dofinansowania z UE wynosi 40% KK, tzn., że 53% projektów zostanie w tym roku dofinansowanych z UE ($53\% \times 0,75=40\%$). Na podstawie analizy zadań przygotowanych przez gminę oszacowano poziom kosztów kwalifikowanych i przyjęto, że poziom ten, średnio w roku, wyniesie 90% wydatków inwestycyjnych ogółem.

W obu wariantach, optymistycznym i realistycznym, przyjęto, że tempo wzrostu dochodów ogółem w gminie jest szybsze niż tempo wzrostu wydatków bieżących. Przyjęto, że tempo wzrostu (rok do roku) dochodów ogółem w gminie jest równe 75% tempa wzrostu dochodów całej gospodarki, natomiast tempo wzrostu wydatków bieżących wynosi - 65% tempa wzrostu wydatków całej gospodarki (jest zatem niższe). Warunki powyższe, przyjęte w analizie wariantu realistycznego finansowania zadań inwestycyjnych z Tabeli 17 pokazano w Tabeli 15. W tej samej Tabeli oraz w Tabeli 16, zatytułowanej Projektacje, podano tempo wzrostu PKB oraz stopę inflacji przyjętą do prognozy budżetu.

W analizie wariantu realistycznego i optymistycznego przyjęto dodatkowo warunki, które wynikają z Ustawy o Finansach Publicznych, a muszą być spełnione nawet gdy dług publiczny do PKB przekroczy 55% (tzw. pierwszy próg ostrożnościowy). A więc przyjęto, że koszty obsługi zadłużenia do dochodów ogółem gminy nie powinny przekraczać 12%, a ponadto, aby zadłużenie ogółem do dochodów ogółem gminy nie przekraczało 50%. Tym samym władze gminy zachowały około 20 procentowy margines bezpieczeństwa (rezerwy zdolności kredytowej), na wypadek nieprzewidzianych okoliczności. Ten ostry warunek udało się spełnić i nie jest on zagrożeniem dla budżetu gminy Łochów, ani też dla realizacji zaplanowanych na lata 2005 – 2014 zadań inwestycyjnych, gdyż koszty obsługi zadłużenia do dochodów ogółem nawet w wariantcie realistycznym nie przekraczają 11,35%, a dług do dochodów ogółem jest niższy niż 50% w całym analizowanym okresie 2005 – 2014. Poza rokiem 2006, dług jest niższy niż 45% dochodów. Pokazano to na rysunkach 24 i 32 poniżej.

Dla całego okresu 2005 - 2014 staramy się tak dobrać pożyczki i kredyty, aby w każdym roku wydatki inwestycyjne były możliwie jak najwyższe (z pewnym zapasem bezpieczeństwa), a równocześnie staramy się, aby zaciągnięty dług i związane z nim koszty obsługi długu były

bezpieczne i jak najniższe. Wydatki inwestycyjne i kredyty niezbędne do finansowania tych inwestycji w latach 2005 – 2014 pokazano na rysunku 26.

Z analizy, której wyniki są prezentowane na rysunkach 24 i 25 wynika, że gmina, w razie potrzeby może zaciągnąć dodatkowy dług w wysokości około 35 % wartości długu zaplanowanego w analizie wariantu realistycznego. Gmina posiada rezerwy i może, w razie potrzeby, zwiększyć inwestycje zaciągając dodatkowy dług.

Władze gminy, wspólnie z Zespołem ds. Strategii oraz z Radą Gminy dokonały analizy zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji w latach 2004 – 2011. W opracowaniu podano źródła finansowania tych zadań. Przewidziane wydatki są bardzo bliskie maksymalnym wydatkom inwestycyjnym, na które stać gminę Łochów przy uwzględnieniu wymogów dotyczących nie przekraczania limitów ustawowych (z około 20% rezerwą) odnośnie długu i kosztów obsługi długu w relacji do dochodów ogółem.

Tabela 15, Warunki początkowe do opracowania Prognozy dochodów i wydatków bieżących oraz oceny zdolności kredytowej gminy

Lata:	2002 - 2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 - 2014	
Wariant Realistyczny środki z Unii Europejskiej na poziomie 30% Kosztów Kwalifikowanych (KK) ; w latach 2007, 2008 – 40% KK, a w roku 2006 –10% KK.											
a. Tempo wzrostu PKB [%]	Wartości rzeczywiste ze sprawozdań finansowych gminy oraz budżetu państwa.	5.0	3,3	4,3	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	
b. Stopa inflacji [%]		3.0	2,,1	1.5	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	
c. Tempo wzrostu dochodów w gminie [%]		0.75 [Tempo Wzrostu PKB x Stopa Inflacji]									
d. Tempo wzrostu wydatków bieżących [%]		0.65 [Tempo Wzrostu PKB x Stopa Inflacji]									
e. Koszty kwalifikowane na poziomie 90% wydatków inwestycyjnych ogółem		Zgodnie z wykonaniem	90% wydatków inwestycyjnych ogółem								
f. Dodatkowy wkład własny na realizację etapu budowy i oczekiwanie na zwrot po złożeniu faktur (ew. kredyt pomostowy)- na poziomie:		Zgodnie z wykonaniem budżetu	20% wydatków inwestycyjnych								
f. Refinansowanie z UE dodatkowego wkładu własnego (po złożeniu faktur) - na poziomie:		50% w danym roku budżetowym									

Wyniki analizy, dla okresu 2005 – 2014, dla obu wariantów, przedstawiono graficznie i z wykorzystaniem Tabel. Najpierw prezentowano dochody budżetu gminy – bez środków z Unii Europejskiej oraz po uzyskaniu tych środków (np. Tabela-rysunek 21 dla wariantu realistycznego i Tabela-rysunek 23 dla wariantu optymistycznego). W dalszej kolejności prezentowane są, sformułowane w Ustawie o finansach publicznych, współczynniki dotyczące poziomu zadłużenia w relacji do dochodów oraz kosztów obsługi zadłużenia do dochodów (Tabela-rysunek 25 dla wariantu optymistycznego i 24 dla wariantu realistycznego). W każdym z prezentowanych wariantów wskaźnik zadłużenia do dochodów jest niższy niż 50%. Koszty obsługi długu dla obu wariantów nie przekraczają 12,0%.

Niezbędne pożyczki i kredyty, które trzeba zaciągnąć, aby sfinansować zaplanowane zadania inwestycyjne przedstawiono np. na rysunku 26 dla wariantu realistycznego i na rysunku 27 dla wariantu optymistycznego.

Następnie prezentowane są dochody ogółem i dochody własne dla wariantu realistycznego (rysunki 28 i 29) oraz wydatki bieżące w relacji do dochodów (rysunek 30). Nadwyżkę operacyjną budżetu w relacji do dochodów przedstawiono na rysunku 31.

Dopuszczalne wydatki inwestycyjne prezentowane są na rysunkach 34 (wariant realistyczny) i 35 (wariant optymistyczny). Wydatki inwestycyjne w relacji do wydatków ogółem, dla lat 2005 - 2014, dla wariantu realistycznego pokazano na rysunku 33.

W podsumowaniu opracowania przygotowano graficzne zestawienia porównawcze obu wariantów dla lat 2001 – 2013. Porównanie zaciąganych kredytów i pożyczek, dla wariantu optymistycznego oraz realistycznego przedstawiono na rysunku 36. Porównanie wydatków inwestycyjnych przedstawiono na rysunku 37, a porównanie środków z UE wykorzystanych do finansowania zaplanowanych zadań inwestycyjnych rysunku 38. Przedstawiono także, dla okresu 2005 – 2013, dla obu wariantów – optymistycznego i realistycznego, porównanie sumarycznych wydatków inwestycyjnych, kredytów i pożyczek i środków z UE liczonych narastająco, z roku na rok. Wyniki pokazano na rysunkach: 39 - pożyczki i kredyty, 40 – maksymalne, dopuszczalne wydatki inwestycyjne, oraz 41 - środki z UE. Takie przedstawienie wyników umożliwia zaprezentowanie sumarycznych kwot, np. wydatków inwestycyjnych, jakie poniesiono do roku 2009, lub 2011 łącznie i zbadanie „opłacalności” zaciągniętych kredytów i pożyczek. Opłacalność długu można mierzyć badając osiągnięte efekty, a więc wysokość nakładów inwestycyjnych w relacji do zaciągniętego długu. Przykładowo, w wariantcie realistycznym, do roku 2011 zaciągnięto kredyty i pożyczki w wysokości 27 220 859 zł. Równocześnie, do roku 2011 zainwestowano kwotę 87 640 935 zł. Relacja wydatków inwestycyjnych do zaciągniętego długu jest równa 3,22 : 1. Przykładowo, relacja ta liczona dla roku 2009 wynosi 2,91 : 1.

Na rysunkach 38 i 41 przedstawiono środki z Unii Europejskiej i z Ministerstwa Gospodarki porównawczo dla obu wariantów – w każdym z kolejnych lat: 2001 – 2013 oraz narastająco, z

roku na rok, dla lat 2005 -2013. Dzięki tym środkom gmina może zwiększać wydatki inwestycyjne.

W okresie 2005 – 2014 dochody budżetu bez środków z UE oraz łącznie ze środkami z UE i z dotacją Ministerstwa Gospodarki (MG) systematycznie rosną. Na rysunku 21 (punkt II.5), przedstawiającym wyniki prognozy budżetu dla wariantu realistycznego widać wyraźnie, że począwszy od roku 2005 udział środków z UE w dochodach ogółem rośnie i poziom tych środków jest najwyższy w okresie 2007 – 2008, wynosi ponad 5 milionów zł. W roku 2005, a także w okresie 2009 - 2013 wynosi ponad 4 000 000 zł, natomiast w roku 2014 - około 3,5 miliona zł. Jedynie w roku 2006 przewidziano środki z UE na poziomie 1,7 miliona zł. Istnieje jednak wysokie prawdopodobieństwo, że kwota ta w roku 2006 będzie wyższa. **Tempo wzrostu dochodów ogółem w latach 2005 – 2014 jest wystarczające aby finansować wszystkie zaplanowane na ten okres inwestycje.**

Dla wariantu optymistycznego udział środków z UE w dochodach ogółem rośnie szybciej i dla lat 2007 – 2008, ich wartość wynosi ponad 6,5 miliona zł. W roku 2005 sięga 5 milionów zł, a w pozostałych latach wynosi około 4,5 miliona zł. Przedstawiamy to poniżej, na rysunkach 23 i 38.

Tempo wzrostu dochodów własnych gminy Łochów jest także zadawalające. **Dochody własne** budżetu gminy rosną w całym okresie 2005 – 2014, co widać na rysunkach 28 i 29, na których prezentujemy wyniki dla wariantu realistycznego. Rośnie także, począwszy od roku 2009, ich procentowy udział w dochodach ogółem budżetu. W roku 2006 udział dochodów własnych w dochodach ogółem wynosi 32% i jest najwyższy w całym analizowanym okresie. Wynika to z niższego poziomu dochodów ogółem i z niższego udziału w nich środków z UE. **Udział dochodów własnych w dochodach ogółem budżetu utrzymuje się na wysokim, stabilnym poziomie – około 30%.**

Na rysunku nr 30 przedstawiamy **procentowy udział wydatków bieżących budżetu, bez odsetek, w dochodach ogółem.** Udział ten maleje do roku 2008, a następnie w latach 2009 – 2014 utrzymuje się na stałym poziomie wynoszącym około 66%. Jest to poziom nieznacznie poniżej średniej krajowej. Do roku 2008 dochody gminy rosną szybciej niż koszty płacowe, tzn. rośnie część dochodów, która może być przeznaczana na finansowanie zadań inwestycyjnych, natomiast od roku 2009 do roku 2014 obserwujemy równowagę pomiędzy wydatkami bieżącymi i inwestycyjnymi. Wartości nominalne wydatków bieżących rosną z roku na rok w tempie umiarkowanym, nieznacznie powyżej tempa inflacji. Relatywnie niskie wydatki bieżące i ich stabilność stwarzają bardzo dobre warunki do prowadzenia efektywnej polityki inwestycyjnej w gminie.

Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem świadczy o możliwości spłaty zadłużenia i o gotowości do inwestowania. Jest zatem jedną z najistotniejszych miar wiarygodności finansowej gminy Łochów. Z rysunku 31 widać, że w całym okresie 2005 –

2014 (z wyjątkiem roku 2006) wartość wskaźnika utrzymuje się na wysokim poziomie 33% - 35%. W okresie 2003 – 2005 udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem był także wysoki (około 30%). Wiarygodność finansowa gminy jest wysoka i wyniki analiz sugerują, że ta wysoka wiarygodność z powodzeniem może utrzymać się do końca 2020 roku. Pozwoli to na swobodną realizację programów operacyjnych sformułowanych w Strategii.

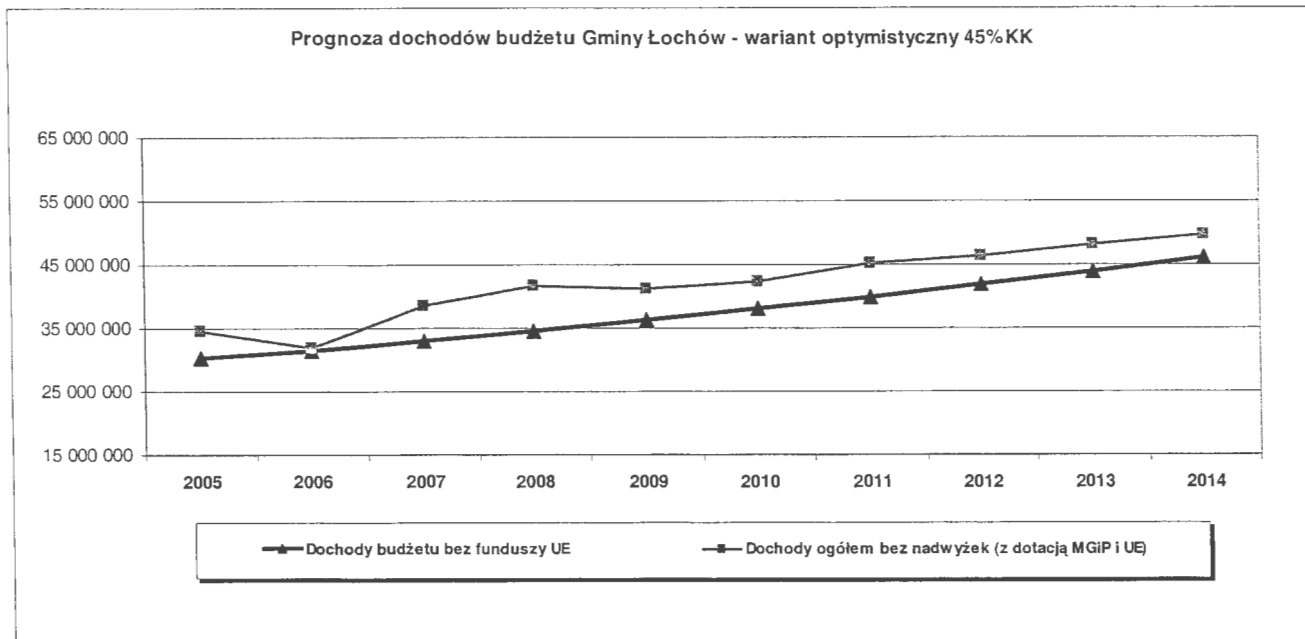
Całkowite zadłużenie gminy w relacji do dochodów ogółem przez cały okres 2005 – 2014 znajduje się na bezpiecznym poziomie, poniżej 45% (poza rokiem 2006, gdy wskaźnik ten jest równy 49,61%). Wartości tego wskaźnika ustawowego dla lat 2005 - 2014 pokazano na rysunku 24. Poziom zadłużenia gminy w relacji do dochodów poniżej 50% można uznać za bezpieczny. Jego wartość tylko w jednym roku z analizowanego dziesięcioletniego okresu 2005 – 2014 przekracza 45% i znajduje się 17% poniżej górnej granicy określonej przez ustawę o finansach publicznych.

Wartość wskaźnika całkowitych kosztów obsługi zadłużenia w relacji do dochodów jest równa około 8% w okresie 2005 – 2008 i jest to **poziom bardzo bezpieczny**. W latach 2009 - 2011 wartość wskaźnika znajduje się w okolicach 10%, natomiast w latach 2012 - 2013, w okolicach 11%. Najwyższy poziom wskaźnika, równy 11,35%, obserwujemy w roku 2013. Jest to poniżej 12%, a więc gmina może bezpiecznie realizować swoją Strategię nawet w przypadku, gdy dług publiczny w relacji do PKB przekroczyłby 55%. Te wyniki pokazano na rysunkach 24 i 32.

Dla wariantu optymistycznego, w którym przyjęto, że środki z UE na finansowanie inwestycji są wyższe niż w wariantcie realistycznym:

Całkowite zadłużenie gminy w relacji do dochodów ogółem jest niskie w latach 2007, 2008 i nieznacznie wyższe w latach 2009 – 2014. Wiąże się to z zaplanowaniem znacznie wyższych wydatków inwestycyjnych w tym okresie. Najwyższy poziom wskaźnika obserwujemy, podobnie jak w wariantcie realistycznym, w roku 2006, gdy wskaźnik ten jest równy 49,61%. Poza tym rokiem wskaźnik znajduje się na bezpiecznym poziomie, poniżej 45% dochodów ogółem (w roku 2009 jest równy 44,45%). Pokazano to na rysunku 25.

Wartość wskaźnika całkowitych kosztów obsługi zadłużenia w relacji do dochodów jest, podobnie jak w wariantcie realistycznym, także niska dla lat 2006 – 2009, natomiast jest nieco wyższa niż w wariantcie realistycznym dla okresu 2010 – 2014. Jednakże w żadnym roku nie przekracza 12%. Najwyższy poziom wskaźnika, równy 11,57%, obserwujemy w roku 2013. Te wyniki pokazujemy na rysunku 25.

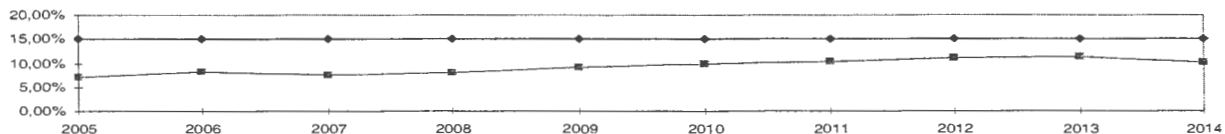

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem bez nadwyżek (z dotacją MGiP i UE)	34 623 075	31 848 628	38 555 701	41 590 568	41 206 485	42 329 736	45 313 582	46 309 083	48 143 945	49 741 508
Dochody budżetu bez funduszy UE	30 257 348	31 503 985	32 941 501	34 543 208	36 230 205	38 007 036	39 878 482	41 849 583	43 925 645	46 112 258

Rysunek 23

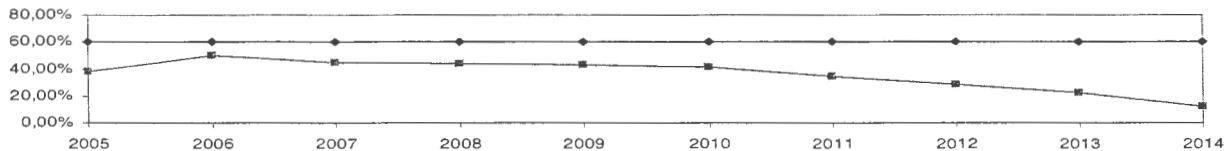

Wskaźnik obsługi zadłużenia do dochodów ogółem - budżet Gminy Łochów - wariant realistyczny 30%

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksymalny poziom	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%
Wskaźnik zadłużenia	7,16%	8,26%	7,54%	8,03%	9,17%	9,87%	10,40%	11,04%	11,35%	10,13%

Całkowite zadłużenie do spłaty jako % dochodów- budżet Gminy Łochów - wariant realistyczny 30%

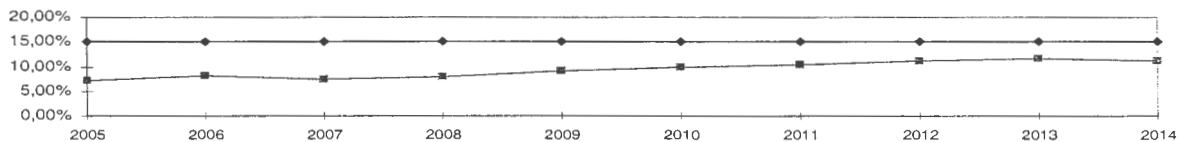
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksymalny poziom	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%
Zadłużenie jako % dochodów	37,59%	49,61%	44,45%	43,74%	43,39%	41,01%	34,52%	28,55%	22,17%	11,97%

Rysunek 24

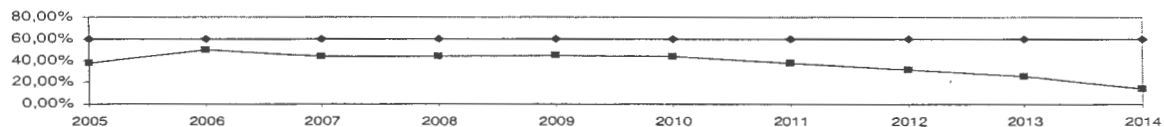
Strategia Rozwoju Gminy Łochów

Wskaźnik obsługi zadłużenia do dochodów ogółem - budżet Gminy Łochów - wariant optymistyczny 45% KK

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksymalny poziom	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%
Wskaźnik zadłużenia	7,16%	8,25%	7,39%	7,82%	9,12%	9,89%	10,32%	11,15%	11,57%	11,19%

Całkowite zadłużenie do spłaty jako % dochodów- budżet Gminy Łochów - wariant optymistyczny 45% KK

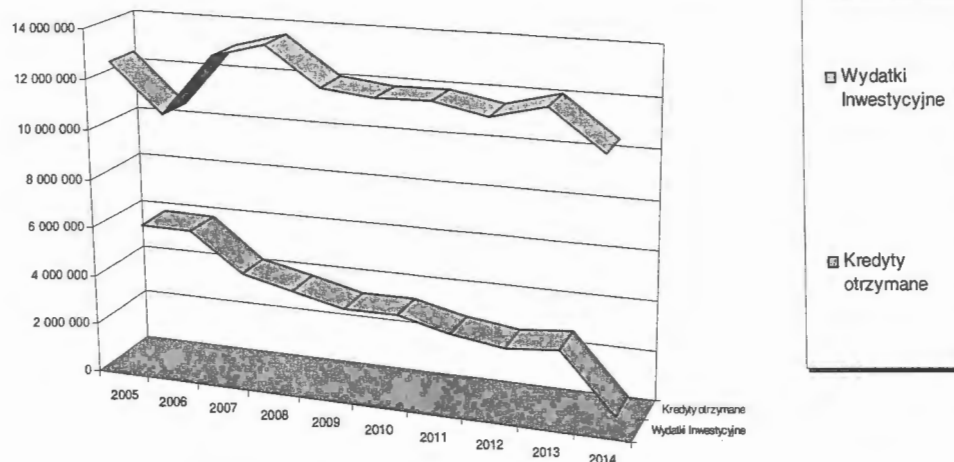

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksymalny poziom	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%
Zadłużenie jako % dochodów	37,59%	49,54%	43,77%	43,44%	44,87%	43,49%	37,27%	31,86%	25,42%	14,17%

Rysunek 25

Wydatki inwestycyjne i kredyty otrzymane w latach 2005-2014 w budżecie Gminy Łochów - wariant realistyczny
30% KK

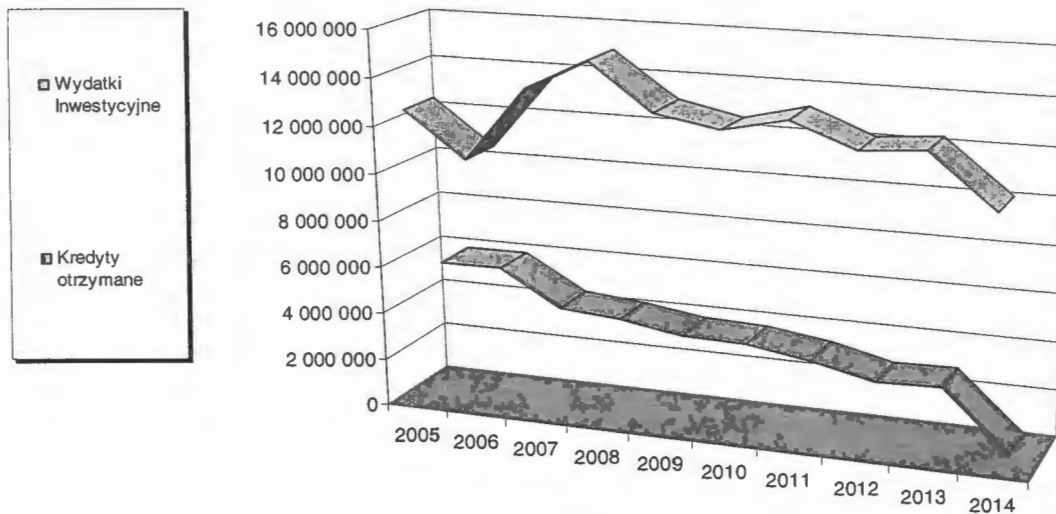

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wydatki inwestycyjne	12 810 935	10 870 000	13 300 000	13 880 000	12 400 000	12 180 000	12 200 000	11 800 000	12 350 000	10 800 000
Kredyty otrzymane	5 620 850	5 600 000	4 000 000	3 500 000	3 000 000	3 000 000	2 500 000	2 200 000	2 400 000	0

Rysunek 26

Wydatki inwestycyjne i kredyty otrzymane w latach 2005-2014 w budżecie Gminy Łochów
- wariant optymistyczny 45% KK

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wydatki inwestycyjne	12 810 935	10 900 000	14 000 000	15 280 000	13 400 000	12 900 000	13 500 000	12 500 000	12 700 000	10 550 000
Kredyty otrzymane	5 620 850	5 600 000	4 100 000	3 900 000	3 500 000	3 400 000	3 000 000	2 400 000	2 500 000	0

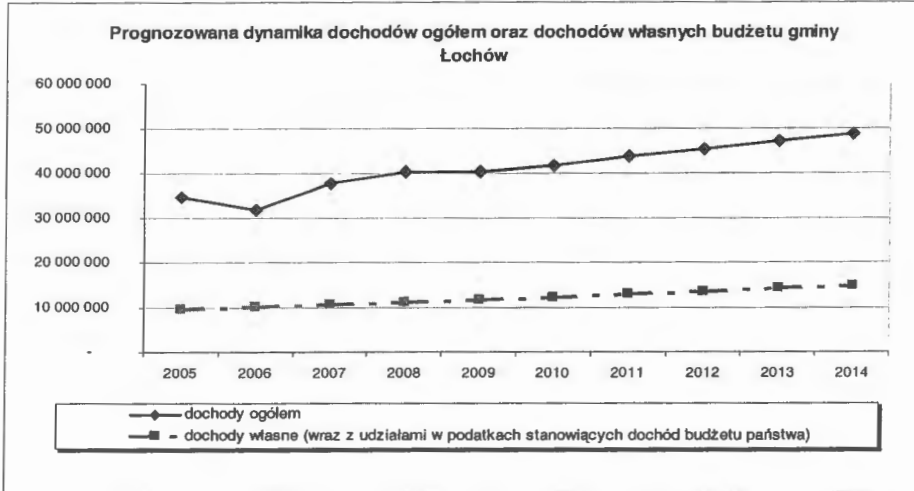
Rysunek 27

Strategia Rozwoju Gminy Łochów

Tabela O1.2. Projekcje Budżetu Gminy Łochów z uwzględnieniem funduszy UE (30% KK - 40% wniosków, w l. 2007, 8 - 40% KK) - wariant realistyczny

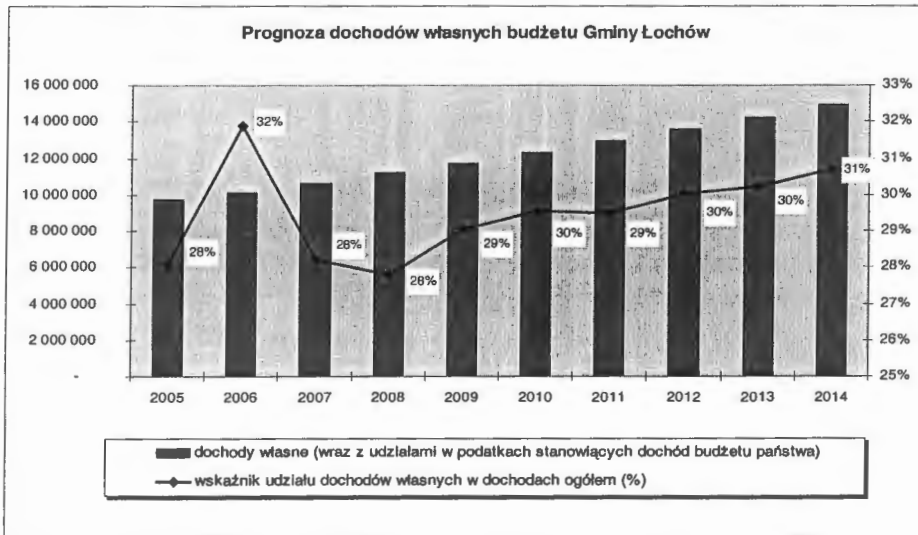
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Stopa inflacji					2,1%	1,5%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Tempo wzrostu PKB					3,3%	4,3%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%
1. Dochody ogółem bez nadwyżek (z dotacją MGIP i UE)	18 190 116	21 176 946	24 530 723	27 675 165	34 623 075	31 802 660	37 739 780	40 188 708	40 374 914	41 617 441	43 764 752	45 123 978	47 034 096	48 612 733
1.a) Dochody budżetu bez funduszy UE	18 190 116	21 176 946	24 530 723	25 969 429	30 257 348	31 462 276	32 875 820	34 359 228	35 915 954	37 549 621	39 264 032	41 063 178	42 951 246	44 932 633
1.b) Dochody z funduszy UE - 30% KK+zwrót z r t-1				1 705 736	4 365 727	978 300	4 788 000	4 996 800	3 348 000	3 288 600	3 843 000	3 186 000	3 334 500	2 916 000
6.b) Dotacja z MGIP				0	0	760 900	837 900	874 440	781 200	767 340	768 600	743 400	778 050	680 400
1.c) Refinansowanie z UE - 20% zwrot kosztów				0	0	195 660	957 600	999 360	669 600	657 720	768 600	637 200	666 900	583 200
1.c) Dochody ogółem budżetu bez funduszy UE i dotacji MG i bez dochodów jednorazowych	18 190 116	21 176 946	24 530 723	22 678 118	27 394 848	28 599 776	30 013 320	31 496 728	33 053 454	34 687 121	36 401 532	38 200 678	40 088 746	42 070 133
1.d) Sprzedaż majątku				768 454	410 000	410 000	410 000	410 000	410 000	410 000	410 000	410 000	410 000	410 000
1.e) Dotacje i inne dochody jednorazowe				2 522 857	2 452 500	2 452 500	2 452 500	2 452 500	2 452 500	2 452 500	2 452 500	2 452 500	2 452 500	2 452 500
1.f) Dotacja na inwestycje (WFOŚ, Totalizator Sportowy, powiat)														
2. Wydatki bieżące ogółem bez odsetek	15 961 305	16 167 125	18 452 932	19 985 095	22 882 932	23 688 114	24 624 742	25 598 405	26 610 565	27 662 747	28 756 532	29 893 565	31 075 557	32 304 285
2.a) Wydatki bieżące z budżetu (obejmujące odsetki)	16 403 275	17 095 149	18 867 606	20 482 909	23 377 761	24 276 939	25 236 748	26 232 752	27 268 278	28 331 823	29 387 845	30 460 763	31 572 044	32 634 199
3. Nadwyżka operacyjna	2 228 811	5 009 821	6 077 791	7 690 070	11 740 143	8 114 545	13 115 038	14 590 304	13 764 349	13 954 694	15 008 220	15 230 412	15 958 539	16 308 448
4. Obsługa kredytu ogółem	1 369 020	1 531 664	1 644 119	2 242 501	4 554 297	2 628 018	2 845 779	3 226 365	3 702 399	4 107 030	4 550 425	4 980 180	5 339 381	4 925 191
4.a) Spłata rat kapitałowych	927 050	1 124 015	1 229 445	1 744 687	4 059 468	2 043 107	2 252 926	2 612 005	3 058 078	3 451 109	3 934 484	4 425 727	4 856 232	4 606 940
4.b) Spłata odsetek i prowizji	441 970	407 649	414 674	497 814	494 829	584 911	592 853	614 360	644 321	655 921	615 941	554 453	483 149	318 251
4.c) Odsetki - kredyt pomocowy				0	31 140									
4.l) Obsługa kredytu gminy	1 369 020	1 531 664	1 644 119	2 222 718	2 089 760	973 060	525 535	292 825	120 000	80 000	0	0	0	0
4.l.a) Spłata rat kapitałowych	927 050	1 124 015	1 229 445	1 744 687	1 912 610	860 520	481 535	292 825	120 000	80 000	0	0	0	0
4.l.b) Spłata odsetek i prowizji	441 970	407 649	414 674	418 780	177 150	112 540	44 000	0	0	0	0	0	0	0
4.l) Obsługa nowych kredytów	0	0	0	122 900	2 433 397	1 654 958	2 320 244	2 933 540	3 582 399	4 027 030	4 550 425	4 980 180	5 339 381	4 925 191
4.2.a) Spłata rat kapitałowych	0	0	0	0	2 146 858	1 182 587	1 771 391	2 319 180	3 371 109	3 934 484	4 425 727	4 856 232	4 856 232	4 606 940
4.2.b) Spłata odsetek i prowizji	0	0	0	122 900	286 539	472 371	548 853	614 360	644 321	655 921	615 941	554 453	483 149	318 251
4.3.) Spłata kredytu pomostowego z r. t-1					2 076 302									
5. Nadwyżka operacyjna po obsłudze długu	859 791	3 478 157	4 433 672	5 447 569	7 185 846	5 486 527	10 269 258	11 363 939	10 061 950	9 847 664	10 457 795	10 250 232	10 619 158	11 383 258
6. Wydatki lnw z dodatkowym udziałem własnym				12 254 877	12 810 935	11 065 660	14 257 600	14 879 360	13 069 600	12 837 720	12 968 600	12 437 200	13 016 900	11 383 200
6.1. Wydatki Inwestycyjne	2 509 851	4 741 459	7 017 407	12 254 877	12 810 935	10 870 000	13 300 000	13 880 000	12 400 000	12 180 000	11 800 000	12 350 000	10 800 000	800 000
6.1.) Dodatkowy "udział własny" - kredyt pomostowy				2 076 000	2 076 000	195 660	957 600	999 360	669 600	657 720	768 600	637 200	666 900	583 200
7. Środki po inwestycjach	-1 650 060	-1 263 302	-2 583 735	-6 807 308	-5 625 089	-5 579 133	-3 988 342	-3 515 421	-3 007 650	-2 990 056	-2 510 805	-2 186 968	-2 397 742	58
8. Kredyty otrzymane	1 323 100	2 128 000	2 684 797	6 704 898	5 620 850	5 600 000	4 000 000	3 500 000	3 000 000	3 000 000	2 500 000	2 200 000	2 400 000	0
9. Zwrot udzielonych pożyczek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10. Roczny wynik finansowy	-326 960	1 000	101 062	-102 410	-4 239	20 867	11 658	-15 421	-7 650	9 944	-10 805	13 032	2 258	58
11. Wynik finansowy z roku 199														
11.) Skumulowany wynik finansowy na koniec okresu	12 579	13 579	114 641	12 231	7 992	28 859	40 518	25 096	17 446	27 390	16 585	29 618	31 876	31 933
12. Umortyzacja długu ogółem					109 050	925 700								
13. Zadłużenie ogółem na koniec roku	4 587 850	4 988 235	7 141 587	9 584 926	13 013 560	15 777 593	16 777 167	17 578 352	17 520 274	17 069 165	15 109 749	12 884 022	10 427 790	5 820 850
Nadwyżka/deficyt budżetowy	-723 010	-139 287	-1 354 290	-5 062 621	-1 565 621	-3 340 366	-777 816	95 944	720 028	1 118 773	2 192 279	2 875 959	3 125 390	5 190 198
6.a) Wydatki inwestycyjne kwalifikowalne					0	9 783 000	11 970 000	12 492 000	11 160 000	10 962 000	10 980 000	10 620 000	11 115 000	9 720 000
14. Spłata poręczeń														

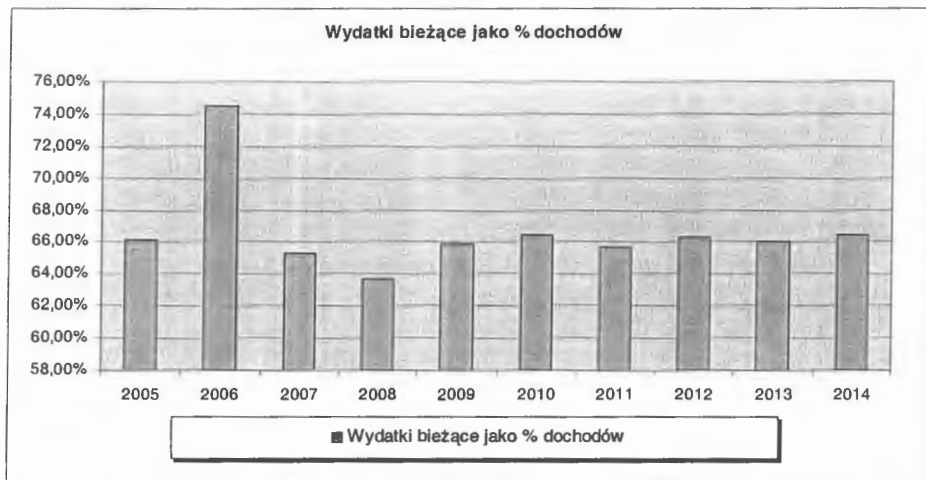
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem	34 623 075	31 802 660	37 739 780	40 188 708	40 374 914	41 617 441	43 764 752	45 123 978	47 034 096	48 612 700
Dochody własne *	9 714 667	10 141 954	10 643 221	11 169 262	11 721 303	12 300 628	12 908 586	13 546 593	14 216 134	14 918 700

* wraz z udziałami w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa)

Rysunek 28. Dochody ogółem i dochody własne – wariant realistyczny

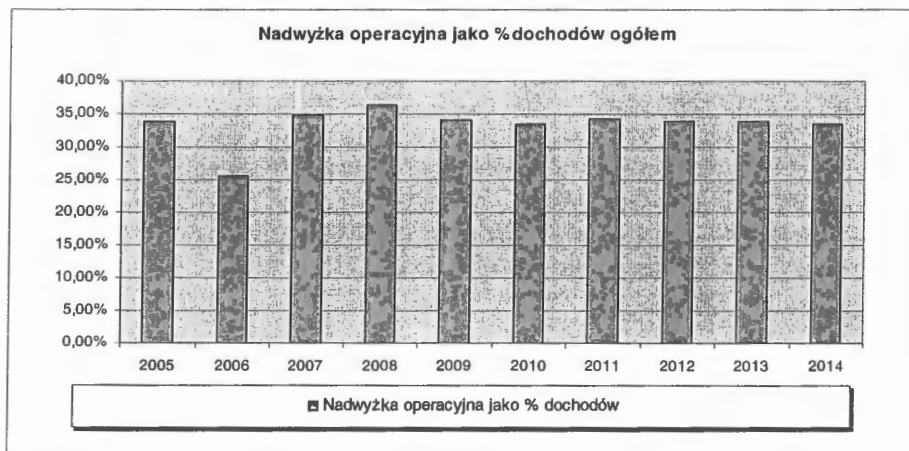

Rysunek 29. Dochody własne w relacji do dochodów ogółem – wariant realistyczny

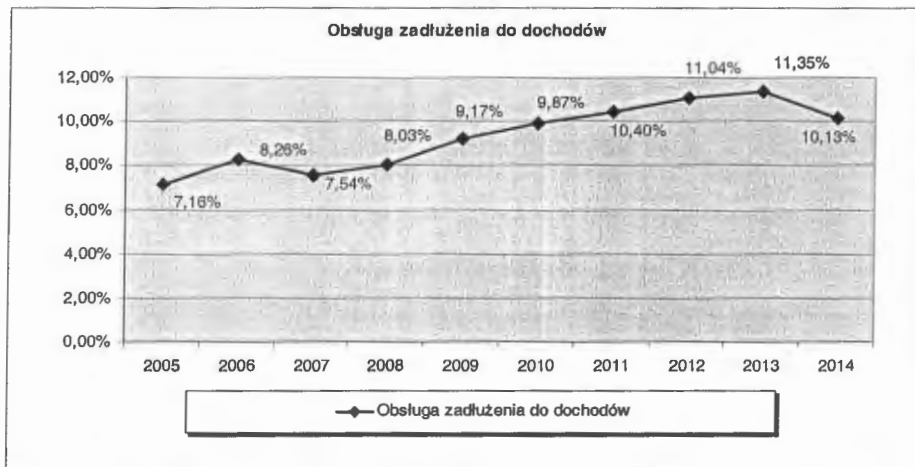

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem	34 623 075	31 802 660	37 739 780	40 188 708	40 374 914	41 617 441	43 764 752	45 123 978	47 034 096	48 612 733
Wydatki bieżące*	23 377 761	24 276 939	25 236 748	26 232 752	27 268 278	28 331 823	29 387 845	30 460 763	31 572 044	32 634 199

Rysunek 30. Wydatki bieżące w relacji do dochodów ogółem – wariant realistyczny

Rysunek 31. Nadwyżka operacyjna w relacji do dochodów ogółem, [%] – wariant realistyczny

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Obsługa zadłużenia ogółem	4 554 297	2 628 018	2 845 779	3 226 365	3 702 399	4 107 030	4 550 425	4 980 180	5 339 381	4 925 19
Dochody ogółem	34 623 075	31 802 660	37 739 780	40 188 708	40 374 914	41 617 441	43 764 752	45 123 978	47 034 096	48 612 7
nadwyżek										

Rysunek 32. Obsługa zadłużenia do dochodów ogółem [%] – wariant realistyczny

Reasumując, dla każdego z dwu wariantów finansowania zadań podanych w Tabeli 17 zaproponowano górny dopuszczalny poziom wydatków inwestycyjnych i długu, które gwarantują płynność finansową budżetu oraz wykonanie wszystkich zadań statutowych gminy. Poziom długu w prezentowanych wariantach rozwoju gminy jest bezpieczny. Dla obu analizowanych wariantów wskaźnik zadłużenia do dochodów ogółem, w każdym kolejnym roku z okresu 2005 i 2007 – 2014, przybiera wartości poniżej 45%, wobec ograniczenia ustawowego 60%. W roku 2006 wskaźnik jest równy 49,7% dla wariantu realistycznego i 49,54% dla wariantu optymistycznego. Natomiast wskaźnik kosztów obsługi zadłużenia do dochodów ogółem, nie przekracza 11,04% dla wariantu realistycznego i 11,57% dla wariantu optymistycznego, wobec ustawowego limitu 15%.

Gmina może zaciągać nowe zobowiązania dłużne na poziomie przedstawionym w opracowaniu i nie spowoduje to kłopotów z płynnością finansową budżetu.

Zaciąganie nowego kredytu (pożyczek) jest opłacalne. Przykładowo, do roku 2011 w wariantcie optymistycznym, gmina zaciąga kredyty i pożyczki w wysokości 29 120 850 zł, o 1

900 zł więcej niż w wariantcie realistycznym (rysunek 39). Równocześnie w wariantcie optymistycznym może do roku 2011 bezpiecznie zainwestować 92 790 935 zł – o 5 150 000 zł więcej niż w wariantcie realistycznym (rysunek 40). Niecałe 2 miliony zł dodatkowego kredytu daje korzyść (możliwość dodatkowego inwestowania) w wysokości ponad 5 milionów zł. Nawet bardziej ekspansywna polityka kredytowa stosowana w wariantcie optymistycznym pozwala zachować 25% rezerwy zdolności kredytowej i bezpiecznie realizować wysokie wydatki inwestycyjne (przy wyższych środkach z UE).

VI.2. Źródła finansowania Strategii Rozwoju

Działalność władz lokalnych wszędzie na świecie napotyka na silne ograniczenie budżetowe, zmuszające do dokonywania hierarchizacji zadań i wyboru fundamentalnych dla rozwoju inwestycji, a z drugiej strony do optymalnego wykorzystania środków budżetu. W konsekwencji niezbędne staje się wykorzystywanie zewnętrznych źródeł finansowania zadań. Obok poszukiwania dodatkowych wpływów do budżetu – najczęściej w postaci subwencji i dotacji oraz długu publicznego należy również rozważyć wprowadzenie do założeń polityki finansowej zasady racjonalizacji wydatków. W długoterminowej prognozie budżetowej gminy Łochów rekomenduje się przyjęcie zasady, iż łączne obciążenie z tytułu inwestowania w gminie nie powinno zmniejszać poziomu niezbędnych racjonalnych wydatków bieżących (z zastrzeżeniem wykonania analizy ich efektywności i optymalizacji). Pozwoli to na zachowanie standardów usług świadczonych przez gminę. Zwiększone dochody, wynikające z oczekiwanego wzrostu gospodarczego oraz możliwości stwarzanych przez politykę strukturalną Unii Europejskiej, kierowane mogą być natomiast na finansowanie inwestycji.

Zawarte w Strategii zadania ze względu na potrzeby finansowe można podzielić na:

- bezinwestycyjne - nie wymagają żadnych nakładów inwestycyjnych, ewentualnie niewielkich środków operacyjnych;
- zadania możliwe do realizacji w ramach dotychczasowej działalności statutowej gminy i jej jednostek;
- inwestycyjne, wymagające pozyskania środków zewnętrznych i montażu finansowego.

Możliwości Urzędu Miejskiego w odniesieniu do pozyskania środków finansowych obejmują źródła wewnętrzne i zewnętrzne. Źródła wewnętrzne to dochody własne gminy. Wzrost tych środków można osiągnąć poprzez:

- działania zwiększające dochody własne (stawki podatków i opłat, efektywne zarządzanie mieniem, poprawę sytuacji lokalnej gospodarki, racjonalizacja ulg i zwolnień podatkowych, maksymalizacja ściągłości należności, itp.);
- zwiększenie efektywności wykorzystania dostępnych środków.

Należy zaznaczyć, że możliwości działania w tym obszarze są ograniczone i z reguły są rozłożone w czasie. Dla stabilności finansowej w dłuższym okresie czasu dbałość o dochody własne powinna stanowić kwestię priorytetową.

Władze samorządowe i podmioty realizujące Strategię mają możliwości korzystania z zewnętrznych środków finansowych obejmujących następujących kategorie:

1. Subwencje z budżetu państwa i centralnych funduszy celowych,
2. Środki z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych funduszy działających w ramach struktur UE
3. Dotacje celowe przyznawane na realizację konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych z budżetu państwa, województwa i powiatu (także z Totalizatora Sportowego) oraz współfinansowanie wynegocjowanych zadań strategicznych dla rozwoju gminy poprzez kontrakty regionalne,
4. Środki zwrotne obejmujące:
 - papiery wartościowe emitowane przez gminy (obligacje komunalne);
 - komercyjne pożyczki i kredyty pozyskiwane na rynkach finansowych;
 - specjalne linie kredytowe preferencyjne dla jednostek samorządowych oferowane przez: Narodowy (lub Wojewódzki) Fundusz Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwowy Fundusz Osób Niepełnosprawnych, Krajowy Fundusz Mieszkaniowy, Bank Światowy i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.
5. Prywatne środki finansowe firm, instytucji społecznych i pozarządowych oraz sponsorów.

W obecnej sytuacji, jak również w całym okresie ujętym w Strategii należy się spodziewać, że wzrastać będzie znaczenie zwiększania efektywności wykorzystania środków własnych oraz umiejętności poszukiwania i absorpcji zewnętrznych źródeł finansowania na realizację zadań strategicznych. Coraz rzadziej poszczególne, głównie większe zadania, można zrealizować bazując na jednym źródle finansowym. Regułą staje się konieczność montażu środków własnych, pomocy zewnętrznej i kapitałów prywatnych. Coraz większe możliwości absorpcji różnych środków finansowych na zadania strategiczne o charakterze nie inwestycyjnym posiadają instytucje pozarządowe. Wymaga to jednak wsparcia organizacyjnego i finansowania w wielu działaniach przez Urząd Miejski w Łochowie. Ważnym jest również tworzenie warunków do korzystania ze środków pomocowych przez prywatne podmioty.

VI.3. Wieloletni Plan Inwestycyjny (WPI);

Przygotowanie wieloletniego planu inwestycyjnego służy określeniu możliwości gminy w zakresie inwestowania oraz zaciągania długu na finansowanie zadań inwestycyjnych. W Tabeli 15, pokazano warunki, które przyjęto w analizie wariantu realistycznego finansowania zadań inwestycyjnych opisanych w Tabeli 17 i należących do wieloletniego planu inwestycyjnego na lata 2005 - 2011.

Zadania na rok 2005 przedstawiono w Tabeli Nr.18. Zostały one Uchwalone przez Radę Gminy Łochów w dniu 11 października 2005 r. Z analizy możliwości finansowych gminy

W podsumowaniu, na dole Tabeli IV.2., dla każdego roku, podano ogólną sumę wydatków inwestycyjnych, oraz sumę wydatków z każdego wymienionego źródła finansowania zadań, a także wskaźniki procentowe udziału środków z UE i budżetu państwa w wydatkach ogółem, wydatki kwalifikowane oraz udział własny budżetu gminy w wydatkach ogółem.

VI.3.1. Lista zadań planowanych na lata 2005 – 2011

Tabela 17. Lista zadań zaplanowanych na lata 2005 – 2011, uszeregowanych wg kryteriów podanych w Tabeli 19

Inwestycje	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Suma 2005-2011
1. Budowa sali sportowej przy Szkole Podstawowej Nr. 3 w Lochowie				10 072	2 500 000	2 041 400		
4 551 472				10 072	2 500 000	2 041 400		4 551 472
Środki własne budżetu				10 072	125 000	102 070		237 142
Środki z UE				0	875 000	861 050		1 736 050
Dotacja z budżetu państwa (MG)				0	500 000	408 280		908 280
Pożyczki, kredyty					1 000 000	670 000		1 670 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
2. Rozbudowa Szkoły Podstawowej we wsi Kamionna	1 600 000	1 798 600						
3 398 055	1 600 000	1 798 600						3 398 600
Środki własne budżetu	80 000	89 430						169 430
Środki z UE	600 000	541 450						1 141 450
Dotacja z budżetu państwa (MG)	160 000	178 860						338 860
Pożyczki, kredyty	760 000	988 860						1 748 860
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
3. Budowa ul. Przemysłowej w Lochowie	1 775 000							
1 775 000	1 775 000							1 775 000
Środki własne budżetu	88 750							88 750
Środki z UE	631 250							631 250
Dotacja z budżetu państwa (MG)	177 500							177 500
Pożyczki, kredyty	877 500							877 500
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
4. Przebudowa drogi Jasiarówka - Brzuza (droga powiatowa)		270 000						
2 100 000		270 000						270 000
Środki własne budżetu		135 000						135 000

Strategia Rozwoju Gminy Łochów

Środki z UE		0					0
Dotacja z budżetu państwa (MG)		0					0
Pożyczki, kredyty		135 000					135 000
Budżet powiatu							
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne							
5. Modernizacja drogi Jerzyska - Łosiewice - Ogrodniki (droga powiatowa)							
	170 000						
1 000 000	170 000						170 000
Środki własne budżetu	85 000						85 000
Środki z UE	0						0
Dotacja z budżetu państwa (MG)	0						0
Pożyczki, kredyty	85 000						85 000
Budżet powiatu							
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne							
6. Rozbudowa budynku Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Wyspiańskiego (powiat)							
		465 000	800 000	595 000	640 000		
2 500 000		465 000	800 000	595 000	640 000		2 500 000
Środki własne budżetu		55 800	200 000	148 750	160 000		564 550
Środki z UE		209 250	160 000	167 750	100 000		637 000
Dotacja z budżetu państwa (MG)		32 550	80 000	59 500	64 000		236 050
Pożyczki, kredyty		167 400	360 000	219 000	316 000		1 062 400
Budżet powiatu							
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne							
7. Modernizacja ul. Dolnej w Łochowie (droga powiatowa)							
	200 000	200 000					
3 000 000	200 000	200 000					400 000
Środki własne budżetu	24 000	24 000					48 000
Środki z UE	140 000	140 000					280 000
Dotacja z budżetu państwa (MG)	14 000	14 000					28 000
Pożyczki, kredyty	22 000	22 000					44 000
Budżet powiatu							
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne							
8. Modernizacja ul 1-go Maja w Łochowie (droga powiatowa)							
		200 000					
1 600 000		200 000					200 000
Środki własne budżetu		38 000					38 000
Środki z UE		0					0
Dotacja z budżetu państwa (MG)		0					0
Pożyczki, kredyty		162 000					162 000
Budżet powiatu							
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne							

9. Modernizacja drogi powiatowej i gminnej Baczki - Kamienna Las			240 000					
1 500 000			240 000					240 000
Środki własne budżetu			48 000					48 000
Środki z UE			0					0
Dotacja z budżetu państwa (MG)			0					0
Pożyczki, kredyty			192 000					192 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
10. Budowa i modernizacja drogi Kaliska - Barchów (droga powiatowa)			250 000					
2 000 000			250 000					250 000
Środki własne budżetu			0					0
Środki z UE			175 000					175 000
Dotacja z budżetu państwa (MG)			0					0
Pożyczki, kredyty			75 000					75 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
11. Budowa ul. Myśliwskiej (droga powiatowa)			75 000	750 000				
6 000 000			75 000	750 000				825 000
Środki własne budżetu			75 000	22 500				97 500
Środki z UE			0	0				0
Dotacja z budżetu państwa (MG)			0	0				0
Pożyczki, kredyty			0	727 500				727 500
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
12. Modernizacja drogi powiatowej Lipki - Stoczek - Ogrodniki		20 000	80 000					
		20 000	80 000					100 000
Środki własne budżetu		2 400	24 000					26 400
Środki z UE		14 000	36 000					50 000
Dotacja z budżetu państwa (MG)		1 400	8 000					9 400
Pożyczki, kredyty		2 200	12 000					14 200
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
13. Budowa ulic osiedla Leśna			1 200 000	2 800 000				
4 000 000			1 200 000	2 800 000				4 000 000
Środki własne budżetu			144 000	336 000				480 000
Środki z UE			540 000	1 300 000				1 840 000
Dotacja z budżetu państwa (MG)			84 000	196 000				280 000
Pożyczki, kredyty			432 000	968 000				1 400 000

Strategia Rozwoju Gminy Łochów

Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
14. Budowa i modernizacja ulic Łochowa		1 200 000	1 200 000	1 000 000	1 000 000			
4 400 000		1 200 000	1 200 000	1 000 000	1 000 000			4 400 000
Środki własne budżetu		264 000	360 000	100 000	300 000			1 024 000
Środki z UE		150 000	240 000	250 000	0			640 000
Dotacja z budżetu państwa (MG)		0	120 000	100 000	100 000			320 000
Pożyczki, kredyty		786 000	480 000	550 000	600 000			2 416 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
15. Budowa ul. Fabrycznej w Łochowie		30 000	800 000					
830 000		30 000	800 000					830 000
Środki własne budżetu		6 600	240 000					246 600
Środki z UE		0	0					0
Dotacja z budżetu państwa (MG)		0	0					0
Pożyczki, kredyty		23 400	560 000					583 400
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
16. Budowa drogi Pogorzelec- Kaliska-Budziska		80 000	870 000					
900 000		80 000	870 000					950 000
Środki własne budżetu		6 600	87 000					93 600
Środki z UE		0	0					0
Dotacja z budżetu państwa (MG)		0	0					0
Pożyczki, kredyty		73 400	783 000					856 400
Środki z Funduszu Ochrony Środowiska								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
17. Budowa i modernizacja drogi Brzuza - Szumin - Gwizdały		100 000	800 000	800 000				
2 400 000		100 000	800 000	800 000				1 700 000
Środki własne budżetu		22 000	80 000	80 000				182 000
Środki z UE		0	200 000	160 000				360 000
Dotacja z budżetu państwa (MG)		7 000	56 000	56 000				119 000
Pożyczki, kredyty		71 000	464 000	504 000				1 039 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
18. Budowa kanalizacji Ostrówka i Łojewa				60 000	870 000	2 190 000	880 000	
4 000 000				60 000	870 000	2 190 000	880 000	4 000 000
Środki własne budżetu				60 000	1 830	7 000	88 000	156 830

Strategia Rozwoju Gminy Łochów

Środki z UE					0	900 000	416 000	1 316 000
Dotacja z budżetu państwa (MG)					79 170	153 300	61 600	294 070
Pożyczki, kredyty					789 000	1 129 700	314 400	2 233 100
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
<i>19. Budowa kanalizacji Łochowa, Budżisk i Jasiorówki oraz budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków</i>	193 000	2 980 000	4 600 000	3 620 000	2 200 000	2 100 000		
15 500 000	193 000	2 980 000	4 600 000	3 620 000	2 200 000	2 100 000		15 693 000
Środki własne budżetu	193 000	298 000	460 000	362 000	220 000	210 000		1 743 000
Środki z UE		2 086 000	2 220 000	1 530 000	1 040 000	800 000		7 676 000
Dotacja z budżetu państwa (MG)		208 600	322 000	253 400	154 000	147 000		1 085 000
Pożyczki, kredyty		387 400	1 598 000	1 474 600	786 000	943 000		5 189 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
<i>20. Budowa wodociągu w Łazach</i>			50 000	950 000				
1 000 000			50 000	950 000				1 000 000
Środki własne budżetu			11 000	95 000				106 000
Środki z UE			0	0				0
Dotacja z budżetu państwa (MG)			0	66 500				66 500
Pożyczki, kredyty			39 000	788 500				827 500
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
<i>21. Modernizacja ośrodka "Kozielanka"</i>	40 000	460 000						
500 000	40 000	460 000						500 000
Środki własne budżetu	40 000	100 000						140 000
Środki z UE		0						0
Dotacja z budżetu państwa (MG)		0						0
Pożyczki, kredyty		360 000						360 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
<i>22. Budowa mieszkań socjalnych</i>	500 000							
500 000	500 000							500 000
Środki własne budżetu	60 000							60 000
Środki z UE	0							0
Dotacja z budżetu państwa (MG)	0							0
Pożyczki, kredyty	440 000							440 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
<i>23. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Ostrówku</i>	200 000							

Strategia Rozwoju Gminy Łochów

	200 000		200 000					200 000
Środki własne budżetu			24 000					24 000
Środki z UE			0					0
Dotacja z budżetu państwa (MG)			0					0
Pożyczki, kredyty			176 000					176 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
24. Budowa ul. Broniewskiego w Ostrówku			250 000					
	250 000		250 000					250 000
Środki własne budżetu			25 000					25 000
Środki z UE			0					0
Dotacja z budżetu państwa (MG)			0					0
Pożyczki, kredyty			225 000					225 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
25. Dębina - Zagospodarowanie Parku miejskiego			150 000					
	150 000		150 000					150 000
Środki własne budżetu			15 000					15 000
Środki z UE			75 000					75 000
Dotacja z budżetu państwa (MG)			0					0
Pożyczki, kredyty			60 000					60 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
26. Budowa drogi gminnej Ogrodniki - Majdan		400 000						
	400 000	400 000						400 000
Środki własne budżetu		48 000						48 000
Środki z UE		160 000						160 000
Dotacja z budżetu państwa (MG)		28 000						28 000
Pożyczki, kredyty		164 000						164 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
27. Rozbudowa Domu Pogodnej Starości w Ostrówku			530 000					
	900 000		530 000					530 000
Środki własne budżetu			56 400					56 400
Środki z UE								0
Dotacja z budżetu państwa (MG)								0
Pożyczki, kredyty			473 600					473 600
Środki z Funduszu Ochrony Środowiska								
Środki z Totalizatora Sportowego,								

Strategia Rozwoju Gminy Łochów

Inne								
28. Budowa centrum Kryzysowego w Łochowie						600 000	600 000	
1 200 000						600 000	600 000	1 200 000
Środki własne budżetu						180 000	180 000	360 000
Środki z UE						170 000	170 000	340 000
Dotacja z budżetu państwa (MG)						60 000	60 000	120 000
Pozyczki, kredyty						190 000	190 000	380 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
29. Budowa hali sportowej przy Gim. i ZSP w Łochowie	1 650 000							
4 385 000	1 650 000							1 650 000
Środki własne budżetu		213 000						213 000
Środki z UE		625 000						625 000
Dotacja z budżetu państwa (MG)		0						0
Pozyczki, kredyty		812 000						812 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
30. Budowa drogi gminnej Łojki-Jerzyska						30 000	600 000	
630 000						30 000	600 000	630 000
Środki własne budżetu						3 000	60 000	63 000
Środki z UE							0	0
Dotacja z budżetu państwa (MG)							0	0
Pozyczki, kredyty						27 000	540 000	567 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
31. Budowa drogi gminnej Samotrzask						30 000	700 000	
730 000						30 000	700 000	730 000
Środki własne budżetu						3 000	70 000	73 000
Środki z UE						21 000	390 000	411 000
Dotacja z budżetu państwa (MG)						2 100	49 000	51 100
Pozyczki, kredyty						3 900	191 000	194 900
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
32. Termomodernizacja budynku SP w Ogrodnikach						100 000	200 000	
300 000						100 000	160 040	260 040
Środki własne budżetu						10 000	20 000	30 000
Środki z UE						70 000	40	70 040
Dotacja z budżetu państwa (MG)						7 000	14 000	21 000
Pozyczki, kredyty						13 000	126 000	139 000

Strategia Rozwoju Gminy Łochów

Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
33.Modernizacja i budowa oświetlenia drogowego Samotrzask						50 000		
50 000						50 000		50 000
Środki własne budżetu						5 000		5 000
Środki z UE						0		0
Dotacja z budżetu państwa (MG)						0		0
Pożyczki, kredyty						45 000		45 000
Budżet powiatu								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne								
34.Budowa ul. X-lecia Łochowa	2 365 000							
2 365 000	2 365 000							2 365 000
Środki własne budżetu	118 250							118 250
Środki z UE	0							0
Dotacja z budżetu państwa (MG)	0							0
Pożyczki, kredyty	2 246 750							2 246 750
Budżet powiatu								
SUMA CAŁKOWITA w latach	8 153 000	5 118 600	10 070 000	10 870 072	9 535 000	7 881 400	5 080 000	56 668 112
Środki własne budżetu	826 000	745 430	1 598 800	1 279 572	1 032 580	690 070	628 000	6 800 452
Środki z UE	2 016 250	920 450	3 626 250	4 090 000	2 572 750	3 162 050	1 776 040	18 163 790
Dotacja z budżetu państwa (MG)	365 500	201 260	523 150	754 000	1 058 570	848 680	331 600	4 082 760
Pożyczki, kredyty	4 945 250	3 251 460	4 321 800	4 746 500	4 871 100	3 180 600	2 304 400	27 621 110
Budżet powiatu								
	0	0	0	0	0	0	0	0
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne	0	0	0	0	0	0	0	0

Środki z UE - 45% KK	2 201 310	921 348	4 078 350	4 402 379	2 574 450	3 191 967	1 828 800
Środki z UE - 30% KK	2 201 310	921 348	3 625 200	3 913 226	2 574 450	2 127 978	1 600 200
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Koszty kwalifikowane - 90% wydatków inw. ogółem	7 337 700	4 606 740	9 063 000	9 783 065	8 581 500	7 093 260	4 572 000
Środki z Unii E. do wydatków inw. ogółem	24,73%	17,98%	36,01%	37,63%	26,98%	40,12%	34,96%
Środki z UE do wydatków kwalifikowanych	27,48%	19,98%	40,01%	41,81%	29,98%	44,58%	38,85%
Środki własne z budżetu jako % wydatków inw. ogółem	10,13%	14,56%	15,88%	11,77%	10,83%	8,76%	12,36%
Dot.z Min. Gosp.- jako % wydatków inw. ogółem	4,48%	3,93%	5,20%	6,94%	11,10%	10,77%	6,53%
Dot.z Min. Gosp.- LIMIT do 10% wydatków inw. ogółem	570710	358302	704900	760905	667450	551698	355600

VI.4. Określenie górnego, dopuszczalnego poziomu wydatków inwestycyjnych w gminie

Omówienie wariantów polityki inwestycyjnej

Przygotowując Strategię Rozwoju Gminy Łochów przeanalizowano kilka wariantów finansowania inwestycji w gminie, z wykorzystaniem środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej (UE) i dotacji z budżetu państwa. Po konsultacjach z pracownikami Urzędu Gminy, w tym z Burmistrzem, Zastępcą Burmistrza, Skarbnikiem i Kierownikiem Zespołu ds. Inwestycji i Funduszy Strukturalnych, zdecydowano się na przedstawienie dwu wariantów budżetu gminy Łochów oraz poziomu wydatków inwestycyjnych: wariantu optymistycznego oraz wariantu realistycznego. Poszczególne warianty różnią się między sobą ilością środków, które gmina potencjalnie otrzyma z Unii Europejskiej na realizację zadań inwestycyjnych.

W wariacie optymistycznym przyjęto, tak jak opisano w punkcie VI.1.1., że w całym okresie 2005 – 2014, gmina otrzyma z funduszy Unii Europejskiej (strukturalnych, innych) następujące dofinansowanie:

w latach 2007, 2008 - do 60% przygotowanych do realizacji projektów inwestycyjnych (dofinansowanie wyniesie 45% ogółu kosztów kwalifikowanych (KK) zaplanowanych w tym okresie wydatków inwestycyjnych,

w latach 2009, 2010 i 2012-2014 - do 40% projektów inwestycyjnych; dofinansowanie do wszystkich zaplanowanych w tym okresie zadań wyniesie 30,0% KK,

w roku 2011 - do 53% przygotowanych do realizacji projektów inwestycyjnych (dofinansowanie do wszystkich zaplanowanych w tym okresie zadań wyniesie 45% KK)

w roku 2006 - do 13% projektów inwestycyjnych (10%KK).

Przyjmujemy, że każdy indywidualny projekt będzie dofinansowany z U.E. w wysokości 75% kosztów kwalifikowanych (KK) wydatków poniesionych na daną inwestycję.

W wariacie realistycznym przyjęto, że gmina otrzyma z U.E. dofinansowanie:

w latach 2007, 2008 - do 53% przygotowanych do realizacji projektów inwestycyjnych (dofinansowanie wyniesie 40% ogółu kosztów kwalifikowanych (KK) zaplanowanych w tym okresie wydatków inwestycyjnych,

w latach 2009, 2010 i 2012-2014 - do 40% projektów inwestycyjnych; dofinansowanie do wszystkich zaplanowanych w tym okresie zadań wyniesie 30,0% KK,

w roku 2011 - do 46,6% przygotowanych do realizacji projektów inwestycyjnych (dofinansowanie do wszystkich zaplanowanych w tym okresie zadań wyniesie 35% KK)

w roku 2006 - do 13% projektów inwestycyjnych (10%KK).

Dodatkowo, przyjęto, że dla zadań współfinansowanych z UE, Ministerstwo Gospodarki dofinansuje planowane zadania w kwocie 9% zaplanowanych wydatków inwestycyjnych ogółem.

Przyjęto, że gmina Łochów będzie starała się realizować politykę inwestycyjną, która lokuje się blisko wariantu realistycznego. W związku z dodatkowymi możliwościami finansowania zadań w roku 2006, gmina będzie na ten rok przygotowywała dodatkowe wnioski o środki z UE dla zadań, które są ujęte w Tabeli 17. Przykładowo, w roku 2006 planowana jest rozbudowa oczyszczalni ścieków. Jest to podzadanie zadania nr 19 w Tabeli 17 i pierwotnie ta rozbudowa oczyszczalni była planowana na lata 2007-2008.

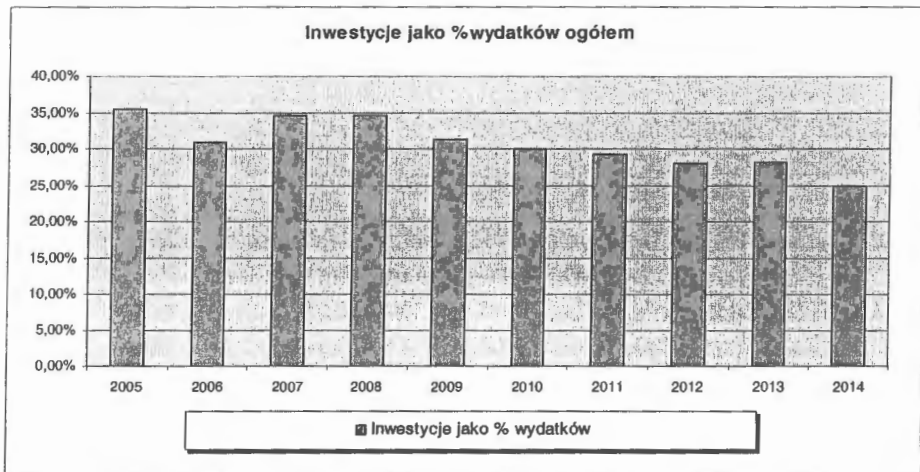
Limity wydatków inwestycyjnych w obu wariantach realistycznym i optymistycznym są bardzo zbliżone o okresie 2005 – 2007. W roku 2010 wydatki inwestycyjne różnią się pomiędzy sobą o około 700 000 zł, a w latach 2008, 09 i 11 o około 1 milion zł.

Decyzje dotyczące poziomu inwestowania w wariantcie optymistycznym - gdy poziom inwestycji oraz otrzymanych środków z UE jest wyższy niż przyjęty w wariantcie realistycznym - będą skutkowały koniecznością zaciągnięcia odpowiednio wyższych pożyczek i kredytów, szczególnie w latach 2008 – 2011.

W Tabeli 17, dla każdej zaplanowanej inwestycji, podano wydatki inwestycyjne ponoszone w kolejnych latach realizacji inwestycji (w okresie 2005 – 2011) oraz sumaryczne wydatki na dane zadanie inwestycyjne (w ostatniej kolumnie Tabeli). W Tabeli 17, w wierszu zatytułowanym „SUMA CAŁKOWITA w latach” podano sumaryczną kwotę wydatków inwestycyjnych w każdym kolejnym roku. Natomiast w ostatniej kolumnie tego wiersza, podano sumaryczną kwotę, zaplanowanych na lata 2005 – 2011, wydatków inwestycyjnych (56, 668,112 zł).

Wielkość wydatków inwestycyjnych (sumaryczne wydatki), które otrzymano przy analizie maksymalnych, dopuszczalnych wydatków inwestycyjnych dla obu wariantów podano na rysunkach 26, 27 oraz 34, 35, a sumaryczne wydatki inwestycyjne narastająco – na rysunku 40. W pierwszym wierszu tabelki pod rysunkami 34 i 35 podano wydatki inwestycyjne bez środków z UE i MG (ministerstwa gospodarki), w wierszu drugim środki z funduszy UE, a w wierszu trzecim wysokość dotacji z MG (9% kosztów inwestycyjnych).

Porównanie obydwu analizowanych wariantów z zaplanowanymi inwestycjami jest bardzo wygodne przy wykorzystaniu Tabeli 20, zatytułowanej *Podsumowanie analizy dotyczącej inwestycji*. W wierszach tej tabeli oznaczonych „Rezerwy inwestycyjne”, np. „Wariant realistyczny” podajemy różnicę pomiędzy dopuszczalnymi wydatkami inwestycyjnymi z wariantu realistycznego a wydatkami inwestycyjnymi zaplanowanymi przez gminę. Przykładowo, w roku 2006 maksymalne, dopuszczalne wydatki inwestycyjne z wariantu realistycznego są o 5 751 4000 zł wyższe niż wydatki zaplanowane przez gminę. W roku 2007 wydatki inwestycyjne z wariantu realistycznego są o 3 230 000 zł wyższe niż wydatki zaplanowane przez gminę. Wyliczoną rezerwę na wydatki inwestycyjne należy traktować jako maksymalną kwotę, o którą, w najbardziej sprzyjających okolicznościach, gmina mogłaby zwiększyć wydatki na inwestycje pod warunkiem, że pozwolą na to wartości wskaźników dotyczących długu.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Inwestycje - wariant realistyczny	12 810 935	10 870 000	13 300 000	13 880 000	12 400 000	12 180 000	12 200 000	11 800 000	12 350 000	10 800 000
Wydatki budżetu ogółem	36 188 696	35 143 026	38 517 596	40 092 765	39 654 886	40 498 668	41 572 473	42 248 019	43 908 706	43 422 535

Rysunek 33.

Wartość wskaźnika udziału inwestycji w wydatkach (finansowanego z przychodów), w całym okresie 2005 – 2014, jest wysoka, przekracza 25%, a w latach 2005 - 2010 jest bardzo wysoka i przekracza 30%. W wybranych latach, np. 2005, 2007 oraz 2008, gmina Łochów może bezpiecznie inwestować nawet blisko 35% swoich wydatków. **Gmina posiada rezerwy i może, w razie potrzeby, zwiększyć inwestycje zaciągając dodatkowy dług.**

W wariantcie realistycznym, w roku 2006, wydatki inwestycyjne kształtują się na poziomie 10,9 miliona zł, a w latach 2009 - 2013 na poziomie około 12,2 miliona zł. W roku 2007 i 2008 wydatki inwestycyjne są równe około 13,5 miliona zł.

Dla wariantu optymistycznego, w którym przyjęto, że w latach 2007, 2008 i 2011 środki z UE na finansowanie inwestycji są wyższe o około 12% niż w wariantcie realistycznym, wydatki inwestycyjne przez wszystkie lata 2006 – 2014 są nieznacznie wyższe niż w wariantcie realistycznym. W latach 2007, 2010, 2012 są one wyższe o około 700 tys. zł., w roku 2009 są o 1 milion zł wyższe, a w r. 2011 o 1,3 miliona zł. wyższe niż w wariantcie realistycznym. W latach 2008 i 2013 wydatki inwestycyjne są wyższe odpowiednio o 400 tys. zł. i 350 tys. zł. W roku 2006 poziom wydatków inwestycyjnych w wariantcie optymistycznym jest wyższy niż w wariantcie realistycznym tylko o 30 tys. zł., natomiast w roku 2005 wydatki inwestycyjne są jednakowe. Widać to w Tabeli 20 i na rysunku 37.

W wariantcie optymistycznym, wyższy jest również wskaźnik udziału inwestycji w wydatkach ogółem. W latach 2005, 2007 oraz 2008 gmina Łochów bezpiecznie inwestuje ponad 35% swoich wydatków. W latach 2009 - 2011 wskaźnik udziału inwestycji w wydatkach ogółem (finansowanych z przychodów), przekracza 30%. Jest to bardzo wysoki poziom. Natomiast w latach 2012, 2013 wydatki inwestycyjne stanowią około 28% wydatków ogółem.

Dodatkowo, w Tabeli 20 podano sumę rezerwy na wydatki inwestycyjne w okresie 2005 – 2011 dla inwestycji zaplanowanych przez gminę dla obydwu analizowanych wariantów. Dla wariantu realistycznego, w okresie 7 lat (do roku 2011), rezerwa ta jest równa 30 932 863 zł. Oznacza to, że w okresie 2005 – 2011 sumaryczne wydatki inwestycyjne zaplanowane przez gminę są o 30 932 863 zł niższe niż górny limit wydatków inwestycyjnych w wariantcie realistycznym. Wszystkie powyższe wielkości są czerpane z wyników analizy poszczególnych wariantów, które są przedstawione np. w Tabeli zatytułowanej PROJEKCJE - w Tabeli 16 (O1.2) dla wariantu realistycznego.

Można sformułować następujące **wnioski** dotyczące polityki inwestycyjnej gminy oraz jej strategii dotyczącej pozyskiwania środków z Unii Europejskiej i środków zewnętrznych (kredytów i pożyczek). Polityka ta zapewni płynność budżetu i utrzymanie wydatków bieżących w relacji do dochodów na poziomie około 66% (poziomie zbliżonym do zrealizowanego w latach 2004, 2005).

Gmina Łochów może, do roku 2014, bezpiecznie inwestować na poziomie około 12 milionów zł rocznie. W tym celu potrzebuje pozyskać środki z UE w wysokości około 4 milionów zł rocznie i zaciągać około 2,5 – 3,0 miliona zł długu rocznie. **Ten poziom można będzie utrzymać do roku 2020 i w ten sposób zrealizować wszystkie programy operacyjne i zadania zaplanowane w Strategii Rozwoju Gminy do roku 2020.**

Reasumując, możemy stwierdzić, że dla każdego z dwu wariantów finansowania zadań podanych w Tabeli 17 możliwa jest ich realizacja do roku 2011. Możliwa jest także, przy aktywnej postawie gminy dotyczącej pozyskiwania środków z UE, realizacja programów operacyjnych Strategii rozwoju gminy do roku 2020 - przy jednoczesnej realizacji zadań statutowych gminy i wydatkach bieżących budżetu rosnących szybciej niż inflacja. Strategia będzie wdrażana w zgodzie z Ustawą o finansach publicznych i z warunkami porozumienia z Maastricht.

Tabela 18. Zadania na rok 2005

Lp.	Dział	Rozdział	Nazwa programu inwestycyjnego	Jednostka organizacyjna realiz. wykon. programu	Okres realizacji programu	Łączne nakłady inwestycyjne	Nakłady inwestycyjne w 2005 r.
1	10	1010	PT dodatk. Przyłączy wodociągowych	Burmistrz	2005	6000	6000
2	600	60014	Przebudowa drogi powiat Jasiorówka-Brzuza Sad	Burmistrz	2006	271555	0
3		60016	Budowa ul. X-lecia Łochowa	Burmistrz	2004-2005	2367450	2367450
4		60016	PT drogi gminnej Ogrodniki - Majdan	Burmistrz	2004-2005	12000	12000
5		60016	Przebudowa drogi gminnej Ogrodniki - Majdan	Burmistrz	2004-2005	320000	320000
6		60016	PT ulic na osiedlu Leśna	Burmistrz	2004-2005	62900	62900
7		60016	PT ul. Wyspiańskiego	Burmistrz	2004-2005	7400	0
8		60016	PT ulic na osiedlu za CPN	Burmistrz	2004-2005	50300	50300
9		60016	PT drogi Pogorzelec - Kaliska - Budziska (5,5 Km)	Burmistrz	2006	65000	0
10		60016	Budowa drogi Kamionna Dąbrowa	Burmistrz	2005	315000	315000
11		60016	Budowa ulicy Przemysłowej	Burmistrz	2004-2005	1777700	1777700
12		60016	Budowa ulicy Żytniej	Burmistrz	2004-2006	2606450	992450
13		60016	Budowa parkingu przy Al.. Łochowskiej	Burmistrz	2004-2005	298000	298000
14		60016	Projekt techniczny ulicy Fabrycznej	Burmistrz	2005	15000	15000

15		60016	Projekt techniczny ulic Centrum Łochowa	Burmistrz	2005	136000	136000
16	700	70005	Wypuk gruntów	Burmistrz	2005	45000	45000
17		70095	Budowa bud. Z lokalami socjaln. w Łopiance	Burmistrz	2005	2500000	2500000
18	750	75020	Komputeryzacja Referatu Komunikacji	Burmistrz	2005	10300	10300
19		75023	Zakup komputerów	Burmistrz	2005	25000	25000
20		75023	Zakup samoch. Osobow.	Burmistrz	2005	58000	58000
21		75095	Wyposażenie Gminnego Centrum Informacji	Burmistrz	2005	62000	62000
22	754	75411	Dofinans. zakupu samoch. dla PSP w Wegrowie	Burmistrz	2005	10000	10000
23		75412	Zabudowa samoch. Poż. OSP Łochów ul. Węgr.	Burmistrz	2005	140000	140000
24		75412	Projekt techniczny Bazy OSP Łochow	Burmistrz	2005	40000	0
25	801	80101	Rozbudowa Szkoły Podst. w Kamionnej	Burmistrz	2004-2006	2642000	350000
26		80101	Budowa Sali gimnast. przy Szkole Podst. Nr 3	Burmistrz	2004-2007	4541400	
27		80101	Zakup komputera dla Szk. w Ostrówku	Burmistrz	2005	4500	4500
28		80101	Termomodern. Szk. Podst. w Kamionnej (wym.okien)	Burmistrz	2005	183000	183000
29		80110	Wyposażenie sali dydakt. Gimnazjum w Łochowie	Burmistrz	2005	51000	1000
30		80114	Komputeryzacja Zesp. Obsługi Szkół	Burmistrz	2005	12000	2000
31		80120	Budowa hali sportowej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych	Burmistrz	2002-2005	2071600	2071600

Strategia Rozwoju Gminy Łochów

32	852	85212	i Gimnazjum zakup zestawu komputer. dla świadczeń rodzinnych	Burmistrz	2005	5000	5000
33		85219	zakup komputera dla M-G Ośrodka Pom. Spol.	Burmistrz	2005	5000	5000
34	854	85401	Zakup patelni elektrycznej do świetlicy przy S.P. Nr 3	Burmistrz	2005	5000	5000
35	900	90001	Budowa kanaliz. sanit. Ostrówek Łojew	Burmistrz	2005-2008	4000000	0
36		90001	Budowa kanalizacji w Łoch. dod. Prace	Burmistrz	2005	99911	99911
37		90001	Projekt techn. kanalizacji Zatorze	Burmistrz	2004-2005	64395	64395
38		90001	Projekt techn. kanalizacji Budziska, Jasiorówka	Burmistrz	2004-2005	56565	56565
39		90001	Projekt techn. kanalizacji Os. Węgr. i Laskowska	Burmistrz	2004-2005	52659	52659
40		90001	PT modernizacji oczyszcz ścieków w Łochowie	Burmistrz	2005	54500	54500
41		90001	Rozbudowa i modernizac. oczyszcz.śc. w Łochowie	Burmistrz	2005-2006	1252500	552500
42		90003	Zakup samoch. śmieci. poj. na odpady stałe i beł. mak.	Burmistrz	2005	600000	600000
43		90015	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Burmistrz	2005	200000	200000
44		90015	budowa oświetlenia ulicy Przemysłowej	Burmistrz	2006	30000	0
45		92113	PT zagospodarownia	Burmistrz	2005	4750	4750

		świećlic wiejskich				
46	92109	Modernizacja świećlicy wiejsk. w Kaliskach	Burmistrz	2005-2006	323970	160681
47	92109	Modernizacja świećlicy wiejsk. w Gwizdalach	Burmistrz	2005-2006	426431	118604
48	92109	Modernizacja świećlicy wiejsk. w Ostrówku	Burmistrz	2005-2006	500386	220520
49	92109	Modernizacja świećlicy wiejsk. w Ogrodnikach	Burmistrz	2005-2006	572533	4500
50	92109	Modernizacja świećlicy wiejsk. w Jasirowce	Burmistrz	2005-2006	583324	4750
Razem inwestycje					29543479	14024535

Źródło: Załącznik nr 2 do Uchwały nr XXXIII/322/2005 Rady Miejskiej w Łochowie z dnia 11.10.2005 r.

Tabela 19. Kryteria wyboru inwestycji do Wieloletniego Programu Inwestycyjnego w Łochowie; Przykład punktacji dla zadania Nr 19A z Tabeli IV.2

Symbol zadania i nr według spisu zadań: 19A/Tab. 2; Tytuł zadania: **Rozbudowa oczyszczalni ścieków w gminie Łochów**

1	2	3	4			5
			Mnożnik ważności			
Lp.	Nazwa kryterium inwestycji	Maksymalna liczba punktów dla kryteriów	0	1	1,5	Iloczyn (punktacja według kryterium x mnożnik ważności)
1.	Środki z funduszy europejskich	20			20	30
2.	Tworzy dochody budżetowe	15		2		2
3.	Wkład w realizację lokalnego programu rozwoju	15		15		15
4.	Realizacja zaawansowana	15		6		6
5.	Inwestycja dla ogółu mieszkańców gminy	7		2		2
6.	Dotacje (% kosztów)	10		9		9
7.	Pozytywny wpływ na środowisko naturalne	8			8	12
8.	Pobudza rozwój gospodarczy	10		5		5
9.	Przyciąganie kapitału zewnętrznego	10		4		4
10.	Zaangażowanie społeczne	5			5	7,5
11.	Harmonijny rozwój młodzieży	8	8			0
12.	Zgodność z regionalnym planem rozwoju	5		5		5
Suma						97,5

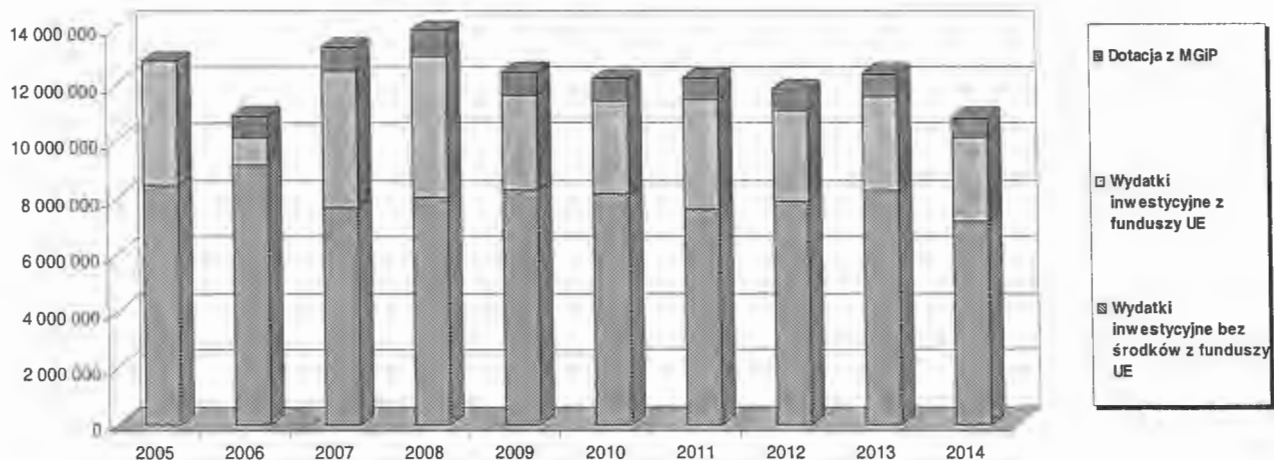
Opracował:

Data: 15. 10. 2005 r. Zatwierdził:

Data: 22. 10.2005 r.

Wydatki inwestycyjne Gminy Łochów - wariant realistyczny 30%KK

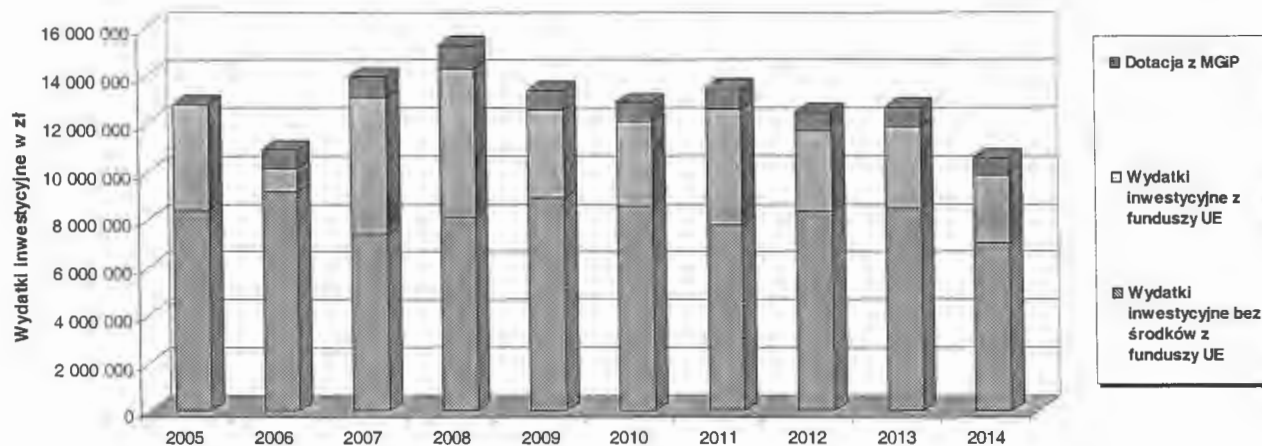

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wydatki inwestycyjne bez środków z funduszy UE	8 445 208	9 130 800	7 674 100	8 008 760	8 270 800	8 124 060	7 588 400	7 870 600	8 237 450	7 203 600
Wydatki inwestycyjne z funduszy UE	4 365 727	978 300	4 788 000	4 996 800	3 348 000	3 288 600	3 843 000	3 186 000	3 334 500	2 916 000
Dotacja MGiP	-	760 900	837 900	874 440	781 200	767 340	768 600	743 400	778 050	680 400

Rysunek 34

Wydatki inwestycyjne Gminy Łochów - wariant optymistyczny 45% KK

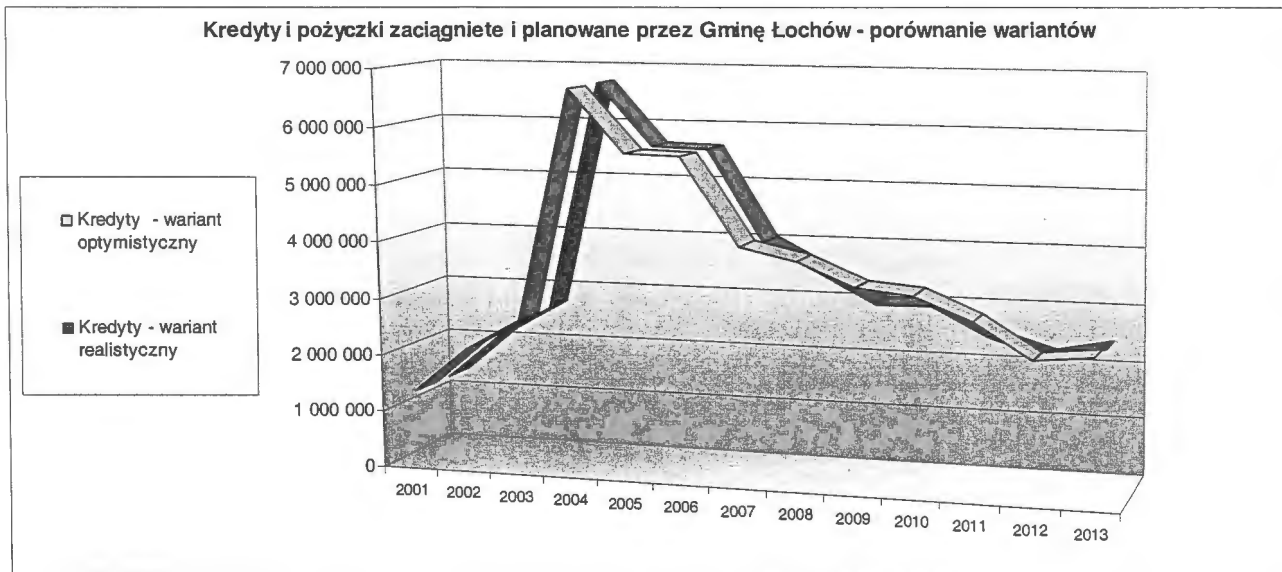
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wydatki inwestycyjne bez środków z funduszy UE	8 445 208	9 156 000	7 448 000	8 128 960	8 937 800	8 604 300	7 789 500	8 337 500	8 470 900	7 036 850
Wydatki inwestycyjne z funduszy UE	4 365 727	981 000	5 670 000	6 188 400	3 618 000	3 483 000	4 860 000	3 375 000	3 429 000	2 848 500
Dotacja MGIP	-	763 000	882 000	962 640	844 200	812 700	850 500	787 500	800 100	664 650

Rysunek 35

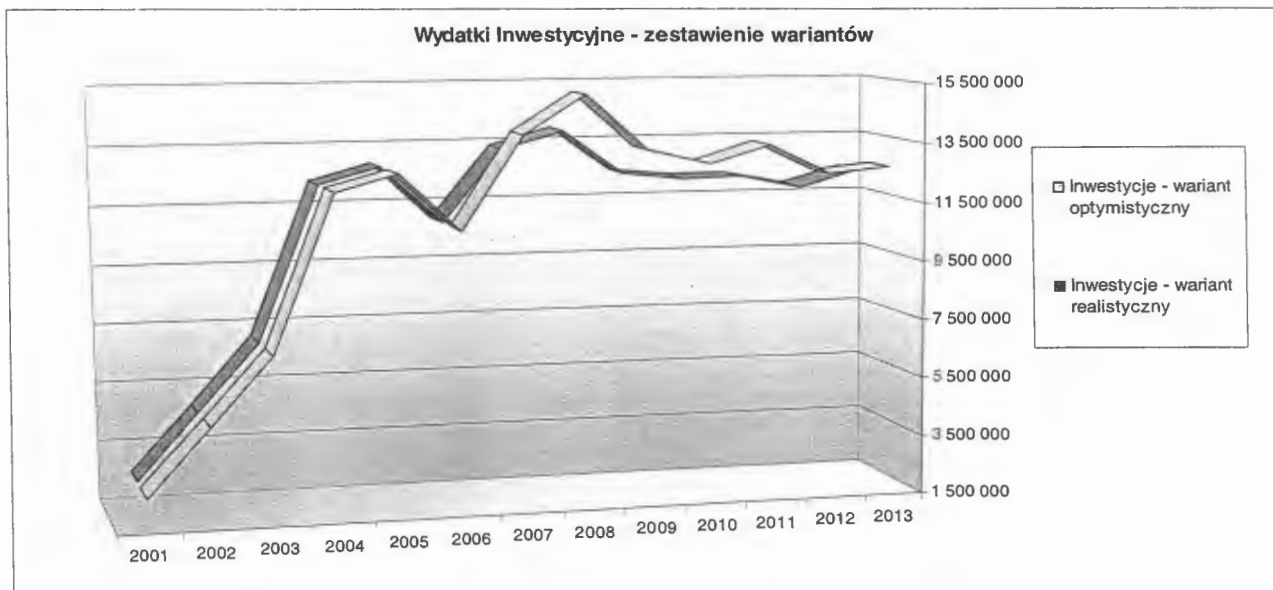
Lata	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2005-2011
SUMA CAŁKOWITA INWESTYCJI [zł]	8 153 000	5 118 600	10 070 00	10 870 72	9 535 000	7 881 400	5 080 000	56 668 112
Limit wydatków inwestycyjnych								
- wariant optymistyczny [zł]	12 810 935	10 900 000	14 000 000	15 280 000	13 400 000	12 900 000	13 500 000	92 790 935
Rezerwy Inwestycyjne								
- wariant optymistyczny [zł]	4 657 935	5 781 400	3 930 000	4 409 928	3 865 000	5 018 600	8 420 000	36 082 863
Limit wydatków inwestycyjnych								
- wariant realistyczny [zł]	12 810 350	10 870 00	13 300 000	13 880 000	12 400 000	12 180 000	12 200 000	87 640 935
Rezerwy Inwestycyjne								
- wariant realistyczny [zł]	4 657 935	5 751 400	3 230 000	3 009 928	2 865 000	4 298 600	7 120 000	30 932 863

Tabela 20. Podsumowanie analizy wydatków inwestycyjnych; limity wydatków inwestycyjnych dla wariantów realistycznego i optymistycznego

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kredyty - wariant optymistyczny	1 323 100	2 128 000	2 684 797	6 704 898	5 620 850	5 600 000	4 100 000	3 900 000	3 500 000	3 400 000	3 000 000	2 400 000	2 500 000
Kredyty - wariant realistyczny	1 323 100	2 128 000	2 684 797	6 704 898	5 620 850	5 600 000	4 000 000	3 500 000	3 000 000	3 000 000	2 500 000	2 200 000	2 400 000

Rysunek 36.

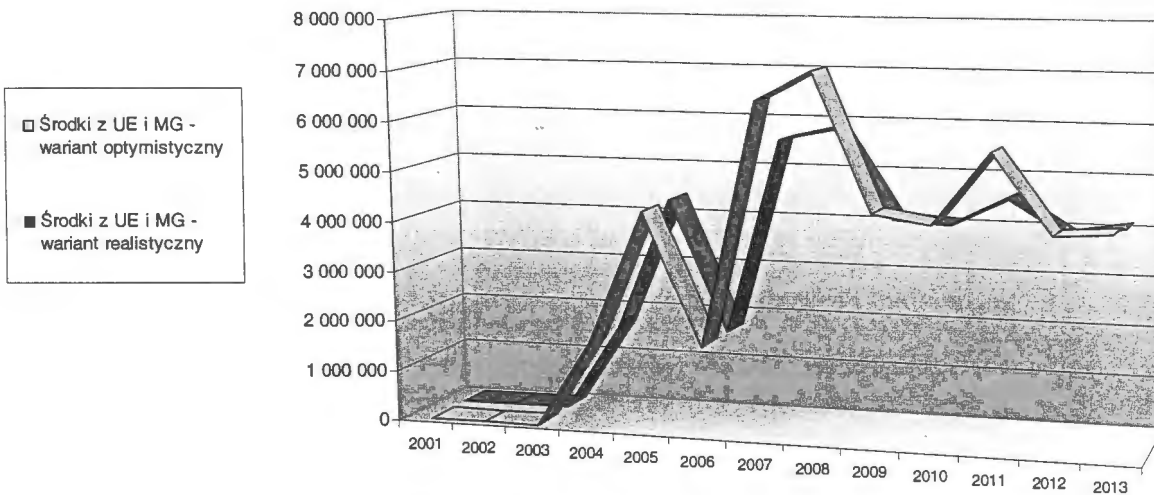

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Inwestycje - wariant optymistyczny	2 509 851	4 741 459	7 017 407	12 254 877	12 810 935	10 900 000	14 000 000	15 280 000	13 400 000	12 900 000	13 500 000	12 500 000	12 700 000
Inwestycje - wariant realistyczny	2 509 851	4 741 459	7 017 407	12 254 877	12 810 935	10 870 000	13 300 000	13 880 000	12 400 000	12 180 000	12 200 000	11 800 000	12 350 000

Rysunek 37.

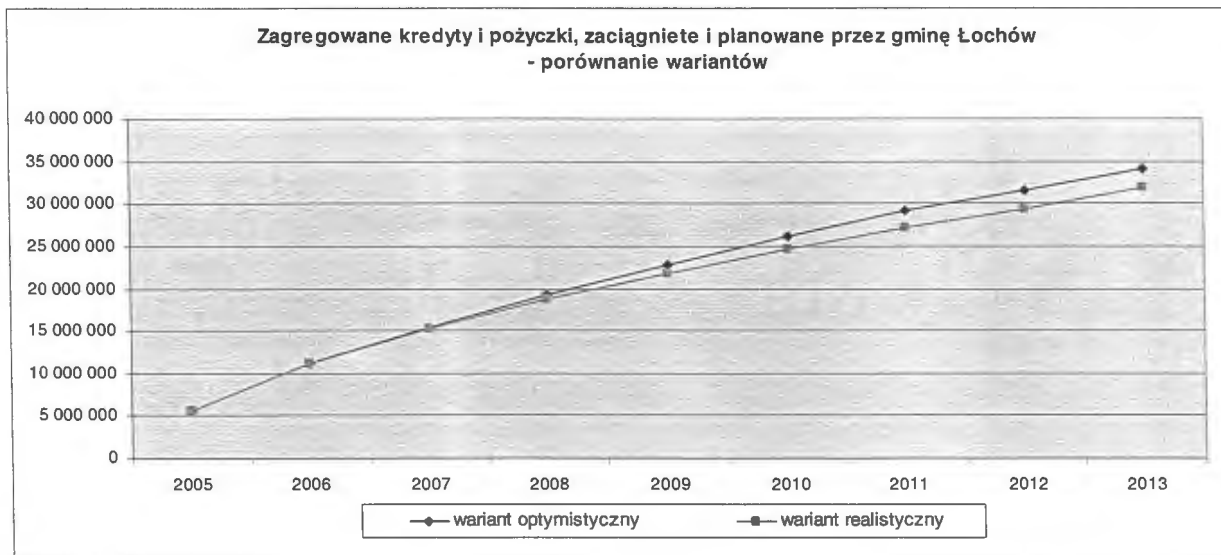

Środki z Unii Europejskiej i Ministerstwa Gospodarki - porównanie wariantów

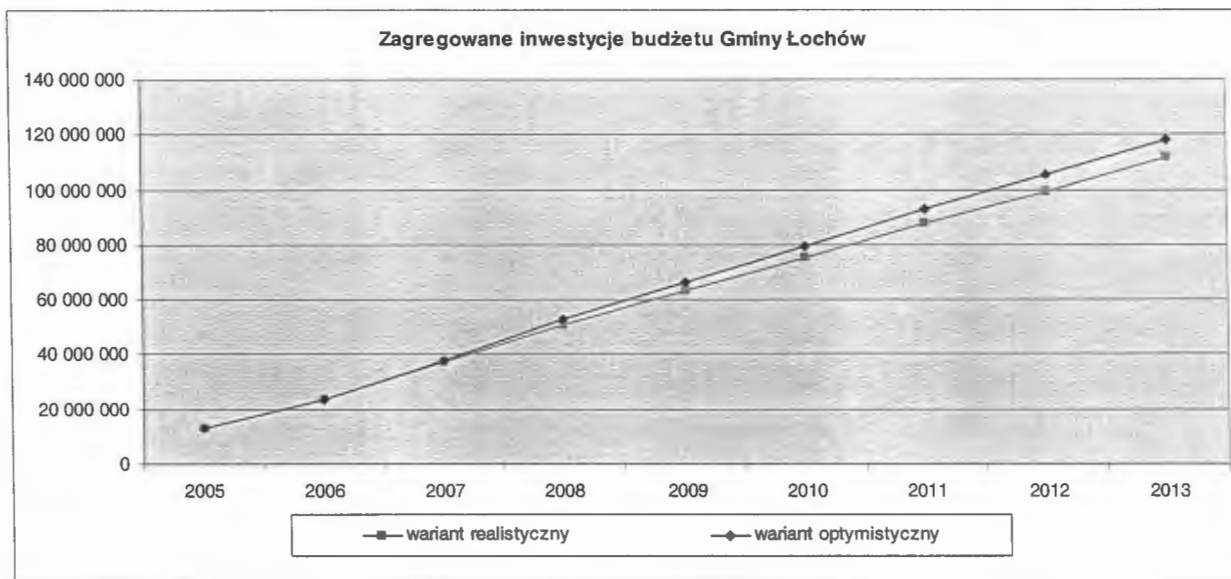
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Środki z UE i MG - wariant optymistyczny	0	0	0	1 705 736	4 365 727	1 744 000	6 552 000	7 151 040	4 462 200	4 295 700	5 710 500	4 162 500	4 229 100
Środki z UE i MG - wariant realistyczny	0	0	0	1 705 736	4 365 727	1 739 200	5 625 900	5 871 240	4 129 200	4 055 940	4 611 600	3 929 400	4 112 550

Rysunek 38.

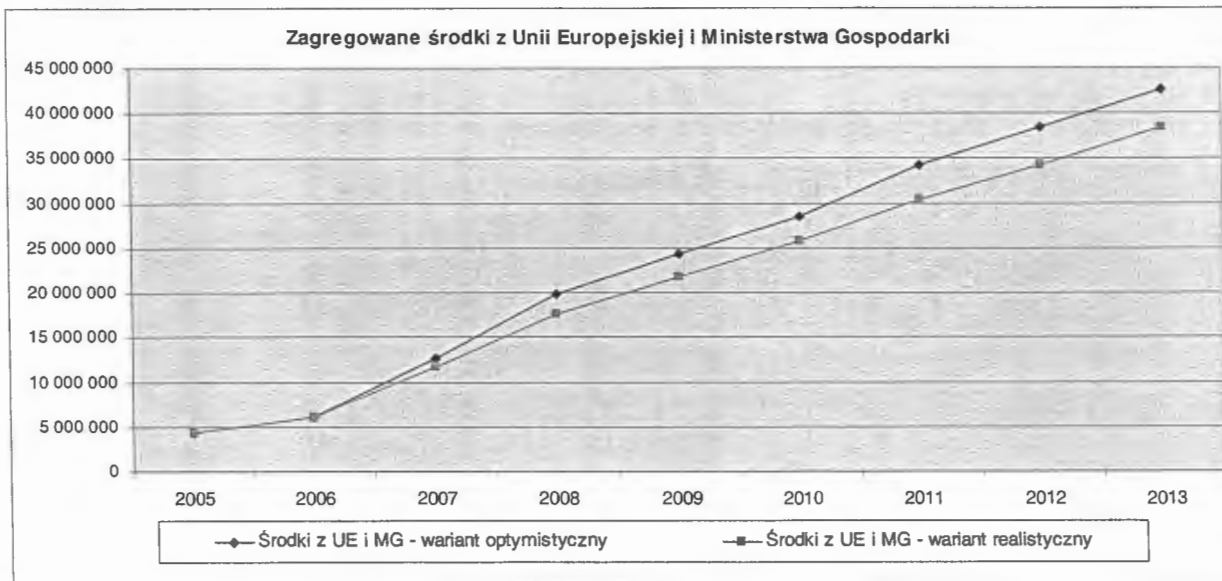
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zagregowane kredyty i pożyczki - wariant optymistyczny	5 620 850	11 220 850	15 320 850	19 220 850	22 720 850	26 120 850	29 120 850	31 520 850	34 020 850
Zagregowane kredyty i pożyczki - wariant realistyczny	5 620 850	11 220 850	15 220 850	18 720 850	21 720 850	24 720 850	27 220 850	29 420 850	31 820 850

Rysunek 39.

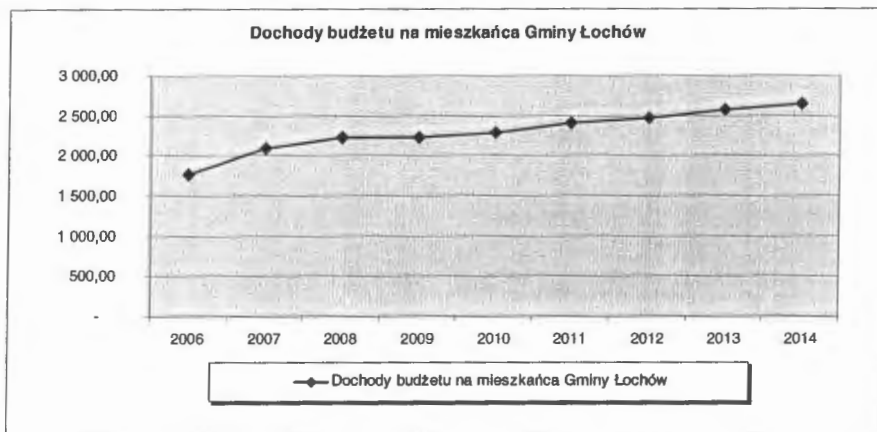
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zagregowane inwestycje - wariant optymistyczny	12 810 935	23 710 935	37 710 935	52 990 935	66 390 935	79 290 935	92 790 935	105 290 935	117 990 935
Zagregowane inwestycje - wariant realistyczny	12 810 935	23 680 935	36 980 935	50 860 935	63 260 935	75 440 935	87 640 935	99 440 935	111 790 935

Rysunek 40.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zagregowane środki z Unii Europejskiej i MG - wariant optymistyczny	4 365 727	6 109 727	12 661 727	19 812 767	24 274 967	28 570 667	34 281 167	38 443 667	42 672 767
Zagregowane środki z Unii Europejskiej i MG - wariant realistyczny	4 365 727	6 104 927	11 730 827	17 602 067	21 731 267	25 787 207	30 398 807	34 328 207	38 440 757

Rysunek 41.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody budżetu na mieszkańca gminy Łochów	1 766,91	2 091,08	2 220,74	2 225,00	2 287,30	2 398,86	2 466,73	2 564,28	2 643,29
Dochody ogółem budżetu	31 802 660	37 739 780	40 188 708	40 374 914	41 617 441	43 764 752	45 123 978	47 034 096	48 612 733
Liczba mieszkańców gminy	17 999	18 048	18 097	18 146	18 195	18 244	18 293	18 342	18 391

Rysunek 42

Już w roku 2007 nominalne dochody budżetu gminy Łochów powinny przekroczyć 2000 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Dla lat 2001 – 2004 dane o dochodach, wydatkach i zaciągniętych kredytach wzięto ze sprawozdań za 04 kwartał każdego roku (RBZ, RB27, RB 28, Rb NDS). Dane za rok 2005 wzięto z budżetu gminy na rok 2005, z korektami zawartymi w Uchwale Rady Gminy z dnia 11 października 2005.

VI.5. Korzyści ze stosowania przez gminę efektywnej metodologii zarządzania wykorzystania w Strategii WPI oraz wieloletniej analizy finansów

Strategia rozwoju gminy w klasycznym pojęciu jest długoterminowym planem, a także koncepcją działania służącą osiągnięciu wyznaczonych celów. Planowanie wieloletnie finansów i zadań inwestycyjnych umożliwia znalezienie punktu równowagi pomiędzy potrzebami rozwojowymi, które są zapisane w Strategii, a możliwościami finansowymi

gminy. *Wieloletni plan finansowy* umożliwia urzeczywistnienie celów, koncepcji i zadań zawartych w strategii gminy i w strategiach sektorowych, poprzez zapewnienie źródeł ich finansowania, przy jednoczesnym zabezpieczeniu finansowania statutowych zadań gminy. Równocześnie wieloletni plan inwestycyjny ułatwia i usprawnia wybór priorytetowych zadań inwestycyjnych, które są zgodne ze strategicznymi celami rozwoju i oczekiwaniami mieszkańców gminy.

Korzyści z wieloletniego planowania inwestycji (WPI) i planowania finansowego (WPF) i są wielorakie i wynikają z funkcji, jakie pełnią WPI i WPF. Poniżej przedstawiamy najważniejsze pożytki, jakie może odnieść każda gmina przygotowująca Strategię Rozwoju, która zawiera WPI oraz WPF.

Wieloletnie planowanie finansowe i wieloletni plan inwestycyjny:

- umożliwiają wdrażanie strategii rozwoju gminy,
- umożliwiają lepsze planowanie zadań i programów operacyjnych oraz ograniczają zjawisko formułowania potrzeb „na wyrost”,
- umożliwiają zorientowanie programów i zadań na realizację celów,
- zmniejszają wpływ doraźnej polityki, niezwiązanej z efektywnością finansową, na decyzje dotyczące działalności gospodarczej, w szczególności na proces wyboru zadań inwestycyjnych do realizacji; prowadzi to do podejmowania bardziej racjonalnych decyzji,
- umożliwiają racjonalne wykorzystanie zdobytych środków poprzez dokładne określenie potrzeb i możliwości finansowych; zwiększają przejrzystość przyznawania środków dysponentom,
- zwiększają wiarygodność finansową gminy i umożliwiają zdobycie „tańszego pieniądza”,
- stwarzają możliwości koncentracji środków i szybszej realizacji zadań,
- ułatwiają dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania, skorzystanie z których jest często uwarunkowane istnieniem WPI i WPF; ponadto dają możliwość skorzystania ze środków zewnętrznych wtedy, gdy będą potrzebne,
- poprawiają efektywność zarządzania, urealniają Strategię i pozwalają uniknąć sytuacji braku środków w czasie realizacji programów i wieloletnich zadań inwestycyjnych oraz wymuszają cykliczną ocenę zdolności kredytowej gminy,
- poprawiają uspołecznienie systemu planowania - poprzez skuteczną politykę informacyjną, ankiety oraz zebrania informacyjne - komunikację ze społecznością lokalną; ponadto, uspołeczniają politykę kredytową i proces wyboru inwestycji poprzez udostępnienie pełnej informacji o planowanych kredytach, kolejności wykonywania i finansowaniu zadań inwestycyjnych
- poprawiają procedury przygotowania i rozliczania zadań inwestycyjnych i programów. Ułatwiają spełnienie wymagań Unii Europejskiej dotyczących korzystania ze środków pomocowych.

WPF oraz analiza wykonania budżetu w kilku kolejnych latach umożliwiają ustalenie, czy gmina nie żyje ponad stan i czy finansowanie określonego zakresu i poziomu usług jest możliwe bez zakłóceń w płynności i bez naruszenia zasad bezpiecznego zarządzania finansami. Ponadto, analiza wykonania budżetu umożliwia nie tylko ustalenie zgodności wykonania budżetu z planem, ale także wyliczenie wskaźników efektywności gospodarowania budżetem, wykrycie obszarów działania o niskiej efektywności i przypadków marnotrawstwa oraz podjęcie działań pozwalających poprawić efektywność zarządzania finansami w latach przyszłych. Posiadanie przez gminę WPF i WPI zwiększa konkurencyjność gminy w walce o środki z UE.

Posiadanie nowoczesnych narzędzi komputerowych służy szybszemu przygotowaniu budżetu, planu wieloletnich wydatków inwestycyjnych oraz bardzo szybkiego przygotowania korekt, w budżecie rocznym i wieloletnim, przy występowaniu wszelkiego rodzaju zmian. Jest to niezwykle istotne obecnie, gdy gmina ubiega się o środki z UE, ale tylko w najwyżej 50% przypadków te środki otrzymuje.

VII. ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY Z PLANAMI REGIONALNYMI I KRAJOWYMI

Przedstawiona poniżej analiza porównawcza celów strategicznych i operacyjnych przyjętych w Strategii Rozwoju Gminy Łochów do roku 2020, wskazuje na cechy spójności z zapisami Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006, z celami strategicznymi województwa mazowieckiego oraz celami głównymi i operacyjnymi strategii rozwoju powiatu węgrowskiego w latach 2001 – 2006. Spójność taka stanowi podstawy do tworzenia ścisłych powiązań pomiędzy samorządem regionalnym i lokalnym w zakresie polityki rozwoju regionu. Działania służące osiągnięciu wspólnych celów regionu i poszczególnych jednostek lokalnych w otoczeniu gminy Łochów, zapisane w ramach długookresowych planów będą miały większe możliwości pozyskiwania środków na ich realizację.

Poniżej omawiamy zgodność poszczególnych programów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Łochów do 2020 r. z planami regionalnymi i krajowymi.

I. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i stwarzanie warunków do rozwoju gospodarczego, wzrostu zatrudnienia i konkurencyjności gminy.

I.1. Rewitalizacja terenów miasta i gminy Łochów

Cel spójny z poniższymi zapisami:

Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006

5. Oś rozwoju - Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów, poprzez

- rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów metropolitalnych będących głównymi węzłami rozwoju polskiej przestrzeni w kontekście europejskim i globalnym,
- wsparcie obszarów wymagających aktywizacji i zagrożonych marginalizacją,

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego

Cele długookresowe do 2020 roku

- Przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunków życia ludności.

Cele średniookresowe

- Aktywizacja i modernizacja obszarów poza metropolitalnych służąca likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów i warunków życia ludności.

Strategia rozwoju powiatu węgrowskiego w latach 2001 – 2006

Cel główny I. Wszechstronny rozwój infrastruktury społecznej; Cel operacyjny 1. Aktywna promocja gospodarcza powiatu.

Cel główny II. Rozwój wsi oraz zachowanie środowiska przyrodniczego; Cel operacyjny 2. Powiększanie obszarów o wysokich walorach przyrodniczych.

I.2. Stworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa mieszkańców w gospodarczym życiu gminy i miasta

Cel spójny z poniższymi zapisami:

Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006

2. Oś rozwoju - Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia, poprzez

- zwiększenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych młodzieży i dorosłych,
- podwyższanie skuteczności funkcjonowania instytucji i instrumentów rynku pracy,
- wspomaganie tworzenia nowych przedsiębiorstw i adaptacji kadr istniejących do funkcjonowania na jednolitym rynku europejskim, w tym w szczególności tych, które wykazują największy potencjał rozwojowy także w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy.
- poprawę możliwości bycia zatrudnionym i utrzymania zatrudnienia poprzez rozwój jakości zasobów ludzkich,
- rozwój przedsiębiorczości,
- poprawę zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw i ich pracowników do warunków zmieniającego się rynku,
- wzmocnienie polityki równości szans.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego

Cele średniookresowe

- Wzmocnienie mechanizmów dyfuzji procesów rozwojowych z aglomeracji warszawskiej na otoczenie regionalne.

- Przyspieszenie procesów rozwoju społeczno – gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach.

Strategia rozwoju powiatu węgrowskiego w latach 2001 – 2006

Cel główny I. Wszechstronny rozwój infrastruktury społecznej; Cel operacyjny 1. Aktywna promocja gospodarcza powiatu; Cel operacyjny 2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości otoczenia biznesu.

I.3. Zwiększenie liczby miejsc pracy oraz liczby podmiotów gospodarczych – zwiększenie potencjału wytwórczego i usługowego.
--

Cel spójny z poniższymi zapisami:

Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006

2. Oś rozwoju - Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia, poprzez
- podwyższanie skuteczności funkcjonowania instytucji i instrumentów rynku pracy,
 - wspomaganie tworzenia nowych przedsiębiorstw i adaptacji kadr istniejących do funkcjonowania na jednolitym rynku europejskim, w tym w szczególności tych, które wykazują największy potencjał rozwojowy także w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy.
 - rozwój przedsiębiorczości,
5. Oś rozwoju - Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów, poprzez
- restrukturyzację bazy ekonomicznej regionów i tworzeniu warunków jej dywersyfikacji,
 - rozwój międzynarodowej współpracy regionów.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego

Cele długookresowe do 2020 roku

- Zwiększenie konkurencyjności metropolii warszawskiej i regionu w układzie europejskim i globalnym.

Cele średniookresowe

- Przyspieszenie procesów rozwoju społeczno – gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach.

Strategia rozwoju powiatu węgrowskiego w latach 2001 – 2006

Cel główny I. Wszechstronny rozwój infrastruktury społecznej; Cel operacyjny 2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości otoczenia biznesu.

Cel główny III. Wspieranie rozwoju gospodarczego powiatu; Cel operacyjny 6. Doskonalenie kształcenia dla potrzeb rynku pracy.

I.4. Stworzenie warunków do rozwoju jednorodzinnego budownictwa mieszkaniowego; Przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą i rekreacyjną

Cel spójny z poniższymi zapisami:

Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006

1. Oś rozwoju - Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw, poprzez
 - zwiększenie poziomu inwestycji,
 - osiągnięcie standardów UE w zakresie ochrony środowiska,
 - pełniejsze wykorzystanie szans na jednolitym rynku europejskim,
3. Oś rozwoju - Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej, poprzez
 - poprawę inwestycji na drogach i liniach kolejowych o krajowym znaczeniu, zapewniających poprawę jakości obsługi ruchu pomiędzy dużymi aglomeracjami miejskimi oraz zapobiegającym peryferyzacji obszarów położonych na wschodzie Polski.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego

Cele długookresowe do 2020 roku

- Przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunków życia ludności.
- Bardziej efektywne wykorzystanie przestrzeni.

Cele średniookresowe

- Wzmocnienie mechanizmów dyfuzji procesów rozwojowych z aglomeracji warszawskiej na otoczenie regionalne.

Strategia rozwoju powiatu węgrowskiego w latach 2001 – 2006

Cel główny I. Wszechstronny rozwój infrastruktury społecznej; Cel operacyjny 1. Aktywna promocja gospodarcza powiatu.

I.5. Stworzenie warunków do harmonijnego rozwoju turystyki i rekreacji; wykorzystanie położenia na terenie NPK, w dolinie rzek Bugu i Liwca.

Cel spójny z poniższymi zapisami:

Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006

4. Oś rozwoju – Przekształcenia strukturalne w rolnictwie i rybołówstwie, rozwój obszarów wiejskich, poprzez
 - dywersyfikację źródeł dochodu ludności rolniczej.
5. Oś rozwoju - Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów, poprzez

- restrykturyzację bazy ekonomicznej regionów i tworzeniu warunków jej dywersyfikacji,

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego

Cele długookresowe do 2020 roku

- Zwiększenie konkurencyjności metropolii warszawskiej i regionu w układzie europejskim i globalnym.
- Ukształtowanie tożsamości kulturowej regionu.

Cele średniookresowe

- Aktywizacja i modernizacja obszarów poza metropolitalnych służąca likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów i warunków życia ludności.
- Zahamowanie narastania chaosu w przestrzennym zagospodarowaniu Warszawy i województwa.

Strategia rozwoju powiatu węgrowskiego w latach 2001 – 2006

Cel główny III. Wspieranie rozwoju gospodarczego powiatu; Cel operacyjny 8. Upowszechnienie sportu masowego w powiecie; Cel operacyjny 9. Rozwój i promocja turystyki w powiecie.

Cel główny I. Wszechstronny rozwój infrastruktury społecznej; Cel operacyjny 1. Aktywna promocja gospodarcza powiatu;

2. Przeciwdziałanie degradacji środowiska, wspieranie ekorozwoju oraz uaktywnienie gospodarcze obszarów wiejskich; dostosowanie rolnictwa do gospodarki rynkowej

2. 1. Kontynuacja prac w zakresie ochrony środowiska, przede wszystkim gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami stałymi (rozwijanie działań proekologicznych na terenie gminy)

Cel spójny z poniższymi zapisami:

Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006

5. Oś rozwoju - Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów, poprzez

- rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów metropolitalnych będących głównymi węzłami rozwoju polskiej przestrzeni w kontekście europejskim i globalnym,

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego

Cele długookresowe do 2020 roku

- Przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunków życia ludności.
- Poprawa jakości środowiska przyrodniczego Mazowsza.

Cele średniookresowe

- Przeciwdziałanie degradacji i rewitalizacja środowiska przyrodniczego.

Strategia rozwoju powiatu węgrowskiego w latach 2001 – 2006

Cel główny II. Rozwój wsi oraz zachowanie środowiska przyrodniczego; Cel operacyjny 2. Powiększanie obszarów o wysokich walorach przyrodniczych; Cel operacyjny 3. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych; Cel operacyjny 4. Racjonalna gospodarka odpadami stałymi i ciekłymi.

2.2. Przygotowanie terenów pod inwestycje w zakresie produkcji rolnej i przetwórstwa

Cel spójny z poniższymi zapisami:

Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006

4. Oś rozwoju – Przekształcenia strukturalne w rolnictwie i rybołówstwie, rozwój obszarów wiejskich, poprzez

- modernizację i rozbudowę sektora żywnościowego, przetwórstwa ryb oraz marketingu wytwarzanych produktów,
- dywersyfikację źródeł dochodu ludności rolniczej,
- zapewnienie rozwoju obszarów wiejskich oraz obszarów zależnych od rybactwa dla podniesienia standardu cywilizacyjnego ich mieszkańców i zwiększenie możliwości inwestowania na tych obszarach w pozarolnicze i pozarybackie sfery gospodarki,

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego

Cele długookresowe do 2020 roku

- Zwiększenie konkurencyjności metropolii warszawskiej i regionu w układzie europejskim i globalnym.
- Bardziej efektywne wykorzystanie przestrzeni.

Cele średniookresowe

- Przyspieszenie procesów rozwoju społeczno – gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach.
- Aktywizacja i modernizacja obszarów poza metropolitalnych służąca likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów i warunków życia ludności.

Strategia rozwoju powiatu węgrowskiego w latach 2001 – 2006

Cel główny I. Wszeczhronny rozwój infrastruktury społecznej; Cel operacyjny 2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości otoczenia biznesu; Cel operacyjny 3. Doskonalenie systemu komunikacji w powiecie.

2.3. Wsparcie doradztwa na rzecz rolników w zakresie technologii produkcji i możliwości pozyskiwania środków na działalność rozwojową gospodarstw rolnych. Organizacja „Centrum Wsi”.

Cel spójny z poniższymi zapisami:

Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006

2. Oś rozwoju - Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia, poprzez
- podwyższanie efektywności i jakości działania systemu edukacji i kształcenia ustawicznego,
 - rozwój przedsiębiorczości,
 - poprawę zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw i ich pracowników do warunków zmieniającego się rynku
4. Oś rozwoju – Przekształcenia strukturalne w rolnictwie i rybołówstwie, rozwój obszarów wiejskich, poprzez
- podniesienie konkurencyjności i dochodowości gospodarstw rolnych (obok rozwiązań z zakresu Wspólnej Polityki Rolnej),

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego

Cele długookresowe do 2020 roku

- Zwiększenie konkurencyjności metropolii warszawskiej i regionu w układzie europejskim i globalnym.
- Bardziej efektywne wykorzystanie przestrzeni.

Cele średniookresowe

- Przyspieszenie procesów rozwoju społeczno – gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach.
- Przeciwdziałanie degradacji i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego.
- Aktywizacja i modernizacja obszarów poza metropolitalnych służąca likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów i warunków życia ludności.

Strategia rozwoju powiatu węgrowskiego w latach 2001 – 2006

Cel główny II. Rozwój wsi oraz zachowanie środowiska przyrodniczego; Cel operacyjny 1. Rozwój rolnictwa.

Cel główny III. Wsparcie rozwoju gospodarczego powiatu; Cel operacyjny 6. Doskonalenie kształcenia dla potrzeb rynku pracy

3. Podniesienie poziomu życia mieszkańców, rozwój usług społecznych i edukacji, dostosowanie kierunków kształcenia do standardów Unii Europejskiej (UE)

3.1. Wspieranie aktywności młodzieży i mieszkańców gminy w celu umożliwienia im realizacji własnych pomysłów w obszarze oświaty, kultury i sportu.

Cel spójny z poniższymi zapisami:

Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006

1. Oś rozwoju - Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw, poprzez
 - adaptację do działania w warunkach gospodarki opartej na wiedzy.
2. Oś rozwoju - Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia, poprzez
 - zwiększenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych przez młodzież i dorosłych,
 - podwyższanie efektywności i jakości działania systemu edukacji i kształcenia ustawicznego,
 - poprawę możliwości bycia zatrudnionym i utrzymania zatrudnienia poprzez rozwój jakości zasobów ludzkich,

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego

Cele długookresowe do 2020 roku

- Zwiększenie konkurencyjności metropolii warszawskiej i regionu w układzie europejskim i globalnym.

Cele średniookresowe

- Przyspieszenie procesów rozwoju społeczno – gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach.

Strategia rozwoju powiatu węgrowskiego w latach 2001 – 2006

Cel główny III. Wspieranie rozwoju gospodarczego powiatu; Cel operacyjny 6. Doskonalenie kształcenia dla potrzeb rynku pracy; Cel operacyjny 7. Dostosowanie szkolnictwa dla potrzeb rynku pracy.

3.2. Aktywizacja działań gminy w zakresie wspierania opieki zdrowotnej i społecznej. Stworzenie systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Cel spójny z poniższymi zapisami:

Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006

5. Oś rozwoju - Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów, poprzez
 - rozwój zasobów ludzkich,
 - wsparcie obszarów wymagających aktywizacji i zagrożonych marginalizacją,

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego

Cele długookresowe do 2020 roku

- Wydłużenie trwania życia mieszkańców Województwa Mazowieckiego poprzez zmianę stylu życia oraz poprzez zmniejszenie rozpowszechniania chorób cywilizacyjnych i uzależnień.

Cele średniookresowe

- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców Województwa Mazowieckiego.
- Aktywizacja i modernizacja obszarów poza metropolitalnych służąca likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów i warunków życia ludności.

Strategia rozwoju powiatu węgrowskiego w latach 2001 – 2006

Cel główny III. Wspieranie rozwoju gospodarczego powiatu; Cel operacyjny 1. Optymalizacja systemu pomocy społecznej; Cel operacyjny 2. Poprawa stanu ochrony zdrowia w powiecie; Cel operacyjny 4. Stworzenie skutecznego systemu rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

3.3. Podniesienie poziomu życia i bezpieczeństwa mieszkańców gminy

Cel spójny z poniższymi zapisami:

Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006

5. Oś rozwoju - Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów, poprzez

- restrukturyzację bazy ekonomicznej regionów i tworzeniu warunków jej dywersyfikacji,
- rozwój zasobów ludzkich,
- wsparcie obszarów wymagających aktywizacji i zagrożonych marginalizacją,

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego

Cele długookresowe do 2020 roku

- Przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunków życia ludności.

Cele średniookresowe

- Aktywizacja i modernizacja obszarów poza metropolitalnych służąca likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów i warunków życia ludności.

Strategia rozwoju powiatu węgrowskiego w latach 2001 – 2006

Cel główny III. Wspieranie rozwoju gospodarczego powiatu; Cel operacyjny 3. Stworzenie skutecznego systemu bezpieczeństwa w powiecie.

Cel główny I. Wszechstronny rozwój infrastruktury społecznej; Cel operacyjny 2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości otoczenia biznesu.

3.4. Integracja społeczności lokalnej. Budowa tożsamości mieszkańców gminy

Cel spójny z poniższymi zapisami:

Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006

5. Oś rozwoju - Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów, poprzez

- rozwój międzynarodowej współpracy regionów.
- rozwój zasobów ludzkich,

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego

Cele długookresowe do 2020 roku

- Ukształtowanie tożsamości kulturowej regionu.

Cele średniookresowe

- Wzmocnienie regionalnych więzi kulturowo – społecznych mieszkańców Województwa Mazowieckiego.
- Aktywizacja i modernizacja obszarów poza metropolitalnych służąca likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów i warunków życia ludności.

Strategia rozwoju powiatu węgrowskiego w latach 2001 – 2006

Cel główny III. Wspieranie rozwoju gospodarczego powiatu; Cel operacyjny 5. Integracja społeczeństwa powiatu w oparciu o tradycje kulturowe; Cel operacyjny 8. Upowszechnienie sportu masowego w powiecie; Cel operacyjny 9. Rozwój i promocja turystyki w powiecie.

VIII. REKOMENDACJE

Rozwój Miasta Łochowa jako ośrodka miejsko - gminnego powinien być ukierunkowany na wzmocnianie oraz dalszą koncentrację przestrzenną pełnionych funkcji usługowo – administracyjnych w gminie, mieście, a także w powiecie. Celowi temu mogą służyć następujące zalecenia:

1. Dochody ogółem i dochody własne powinny być kształtowane tak, aby, podobnie jak w latach 2004, 2005, nadwyżka operacyjna budżetu (środki na obsługę długu i na wydatki inwestycyjne) stanowiła około 30% dochodów ogółem;
2. Gmina Łochów powinna kontynuować swoją politykę finansową dotyczącą wydatków bieżących budżetu; powinny się one utrzymać na poziomie około 65% dochodów ogółem;
3. Gmina powinna starać się o środki z Unii Europejskiej i co roku składać tyle wniosków o środki, aby rocznie otrzymywać z UE około 3,5 - 4,0 miliona zł na finansowanie zadań inwestycyjnych. Pozwoli to na realizację wydatków inwestycyjnych na poziomie około 12 milionów zł rocznie. Poziom ten zapewnia realizację programów operacyjnych Strategii. Gmina powinna przygotowywać jak najwięcej wniosków o

- środki z UE, ale nie więcej niż wynika to z dopuszczalnego poziomu zadłużenia budżetu gminy i 50% prawdopodobieństwa otrzymania tych środków;
4. W perspektywie najbliższych lat oraz w perspektywie wieloletniej, wśród wydatków inwestycyjnych i wydatków na infrastrukturę społeczną gminy Łochów, szczególnie preferencje powinny być przypisane wydatkom na oświatę, szkolnictwo i doksztalcanie zawodowe (przede wszystkim w miejscowościach wiejskich). Wydatki winny obejmować rozbudowę szkół i termomodernizację budynków szkolnych i przedszkolnych, budowę bibliotek, sal gimnastycznych, boisk sportowych oraz budowę placów zabaw, chodników, ścieżek rowerowych i parkingów przy szkołach;
 - 5.A. Gmina powinna jak najszybciej zrealizować projekt rozbudowy oczyszczalni ścieków i dokończyć budowę sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy;
 - 5.B. Gmina powinna jak najszybciej dokończyć budowę sieci wodociągowej na terenie całej gminy;
 6. Gmina powinna jak najszybciej przygotować *Program Rewitalizacji miasta Łochów* i przystąpić do jego realizacji zapewniając bezpieczeństwo uczniom i mieszkańcom gminy i miasta (zielona linia, monitoring wybranych miejsc w mieście);
 7. Gmina powinna zadbać o poprawę jakości obsługi mieszkańców wprowadzając ułatwienia w Urzędzie Miasta (najlepiej zaprojektowanym na nowo), z nowoczesnym *Centrum Obsługi Klienta*, umożliwiającym skrócenie czasu obsługi oraz bez barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych;
 8. Gmina powinna systematycznie realizować projekty budowy i modernizacji dróg i ulic na terenie gminy i w mieście Łochów oraz rozpocząć prace nad nowym, bezpiecznym przebiegiem drogi krajowej nr 50 (przez tereny podmiejskie);
 9. Gmina powinna pilnie przygotować ofertę informacyjną i promocyjną o atrakcjach turystycznych gminy Łochów i wzmocnić działalność *Gminnego Centrum Informacji*. Powinna zakończyć rozbudowę istniejącego ośrodka w Koszelance i wspólnie z gminą Jadów rozpocząć budowę nowego ośrodka przy planowanym spiętrzeniu wody na rzece Liwiec;
 10. Gmina powinna jak najszybciej przygotować ofertę dla inwestorów dotyczącą gruntów pod inwestycje i budownictwo jednorodzinne, udogodnień przy zakładaniu i prowadzeniu firm oraz polityki dotyczącej wszelkich zniżek podatkowych i innych udogodnień;
 11. Gmina powinna jak najszybciej otworzyć *Centrum Przedsiębiorczości* i *Centra Wsi* oraz *Klub Pracy* i wspierać działania osób pragnących założyć własną firmę, starać się o środki z UE, a także pragnących doksztalić się w określonej dziedzinie, na przykład informatyki, języków obcych, przetwórstwa produktów rolnych;
 12. Wyspecjalizowana jednostka w Urzędzie Gminy powinna, w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi (NGO), przygotować roczny program imprez kulturalnych, oświatowych i sportowych – lokalnych i wyjazdowych. Program ten

powinien być przygotowywany co roku i aktualizowany w czasie trwania roku kalendarzowego;

13. Gmina powinna pilnie porozumieć się z istniejącymi NGO, wspierać ich działalność, zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96 poz. 873), jak również wspierać powstawanie nowych NGO. Organizacje pozarządowe mogłyby prowadzić szkolenia, organizować imprezy związane z propagowaniem kultury, lokalnych tradycji i dziedzictwa kulturowego, a także prowadzić np. fundusz pożyczkowy i poręczeniowy
14. Gmina powinna przygotować wieloletni plan zarządzania majątkiem gminy oraz przeszkolić kilku pracowników Urzędu w zakresie opracowywania i aktualizacji wieloletnich planów finansowych i inwestycyjnych.

IX. PODSUMOWANIE

W niniejszej Strategii Rozwoju Gminy Łochów do roku 2020 sformułowano długoterminowy plan oraz koncepcję działania służącą osiągnięciu wyznaczonych celów strategicznych. Cele te obejmują:

- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i stwarzanie warunków do rozwoju gospodarczego, wzrostu zatrudnienia i konkurencyjności gminy,
- wspieranie działań obejmujących ochronę środowiska, uaktywnienie gospodarcze obszarów wiejskich i dostosowanie rolnictwa do gospodarki rynkowej, oraz
- podniesienie poziomu życia i bezpieczeństwa mieszkańców, rozwój usług społecznych i edukacji, dostosowanie kierunków kształcenia do standardów Unii Europejskiej.

Podstawową sprawą przy konstruowaniu Strategii rozwoju gminy jest znalezienie punktu równowagi pomiędzy potrzebami rozwojowymi, które są zapisane w Strategii jako cele strategiczne i programy operacyjne, a możliwościami finansowymi gminy. W opracowaniu dokonano oceny możliwości realizacji Strategii i jej programów operacyjnych. Omówiono plan wdrażania Strategii, system kontroli jej realizacji i mierniki, które będą usprawniać wdrażanie Strategii, monitoring jej realizacji oraz zagadnienia promocji Strategii.

Przedstawiono ocenę możliwości finansowania programów operacyjnych Strategii do 2020 roku.

Określenie możliwości finansowych polega na oszacowaniu potencjału dochodowego gminy i jej wiarygodności finansowej. Opracowanie Wieloletniego planu finansowego umożliwi ocenę wiarygodności finansowej i przybliży urzeczywistnienie celów, koncepcji i programów zawartych w Strategii gminy poprzez zapewnienie źródeł ich finansowania, przy jednoczesnym zabezpieczeniu finansowania statutowych zadań gminy. Równocześnie, wieloletni plan inwestycyjny, który powinien być częścią Strategii, ułatwi i usprawni

ustalenie rankingu priorytetowych zadań inwestycyjnych, które są zgodne ze strategicznymi celami rozwoju i oczekiwaniami mieszkańców gminy. Wieloletnie plany finansowe i inwestycyjne, poprzez przejrzystą, pełną i skuteczną politykę informacyjną poprawiają komunikację ze społecznością lokalną. W ten sposób wieloletnie planowanie finansowe i wieloletni plan inwestycyjny umożliwiają wdrażanie Strategii rozwoju oraz zorientowanie działań na realizację wytyczonych celów. Zmniejszają one także wpływ doraźnej polityki na podejmowane decyzje i wprowadzają racjonalne przesłanki podejmowania decyzji. Ponadto, zaproponowane w Strategii wieloletnie analizy dotyczące oceny wiarygodności finansowej gminy i procesu podejmowania decyzji dotyczących realizacji wydatków inwestycyjnych przygotowują gminę do efektywnych działań dotyczących korzystania ze środków Unii Europejskiej i usprawniają procedury przygotowania wniosków o środki z UE oraz rozliczania zadań inwestycyjnych.

Z analizy okresu 2005 - 2014 wynika, że **tempo wzrostu dochodów ogółem budżetu gminy Łochów jest wystarczające, aby finansować wszystkie zaplanowane na ten okres zadania inwestycyjne (programy operacyjne)**. Tempo wzrostu dochodów własnych gminy Łochów jest zadawalające. Dochody własne budżetu gminy rosną a udział dochodów własnych w dochodach ogółem budżetu utrzymuje się przez cały okres na wysokim poziomie – około 30%.

Procentowy udział wydatków bieżących budżetu, bez odsetek, w dochodach ogółem, w latach 2007 i 2009 – 2014 utrzymuje się na stabilnym poziomie wynoszącym około 66%.

Wiarygodność finansowa gminy w okresie 2005 - 2014 jest wysoka. Wyniki analiz sugerują, że ta wysoka wiarygodność z powodzeniem może utrzymać się do końca 2020 roku. **Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem**, który jest jedną z najistotniejszych miar wiarygodności finansowej dla gminy Łochów utrzymuje się na wysokim poziomie 33% - 35%. Pozwoli to na swobodną realizację programów operacyjnych sformułowanych w Strategii Rozwoju Gminy.

Relatywnie niskie wydatki bieżące i ich stabilność oraz wysoka nadwyżka operacyjna stwarzają bardzo dobre warunki do prowadzenia efektywnej polityki inwestycyjnej w gminie. Gmina posiada rezerwy potencjału dochodowego i zdolności kredytowej i może, w razie potrzeby, zwiększyć inwestycje zaciągając dodatkowy dług.

Gmina Łochów może zaciągać nowe zobowiązania dłużne na poziomie przedstawionym w opracowanej strategii rozwoju gminy i nie spowoduje to kłopotów z płynnością finansową budżetu, gdyż w całym okresie 2005 - 2014 posiada około 25% rezerwy kredytowej.

Wartość wskaźnika udziału inwestycji w wydatkach (finansowanego z przychodów), w całym okresie 2005 – 2014, jest wysoka, przekracza 25%, a w latach 2005 - 2010 jest bardzo wysoka i przekracza 30%. W wybranych latach, np. 2005, 2007 oraz 2008, gmina Łochów może bezpiecznie inwestować nawet blisko 35% swoich wydatków.

Zaciąganie nowego kredytu (pożyczek) jest opłacalne. Przykładowo, do roku 2011 w wariancie optymistycznym, niecałe 2 miliony zł dodatkowego kredytu daje korzyść - możliwość dodatkowego inwestowania - w wysokości ponad 5 milionów zł.

Reasumując, możemy stwierdzić, że Strategia Rozwoju Gminy Łochów do 2020 roku i zawarte w niej programy operacyjne mogą być zrealizowane. Dla każdego z dwu przedstawionych wariantów finansowania programów operacyjnych i zadań Strategii, podanych w Tabeli 17, zaproponowano górny dopuszczalny poziom wydatków inwestycyjnych i długu, które gwarantują płynność finansową budżetu oraz wykonanie wszystkich zadań statutowych gminy. Poziom długu w prezentowanych wariantach rozwoju gminy jest bezpieczny. Dla obu analizowanych wariantów wskaźnik zadłużenia do dochodów ogółem, w każdym kolejnym roku z okresu 2005 i 2007 – 2014, przybiera wartości poniżej 45%, wobec ograniczenia ustawowego 60%. W roku 2006 maksymalna wartość wskaźnika jest równa 49,7%. Natomiast wskaźnik kosztów obsługi zadłużenia do dochodów ogółem, nie przekracza 11,57%, wobec ustawowego limitu 15%.

Nawet bardziej ekspansywna polityka kredytowa stosowana w wariancie optymistycznym pozwala zachować 25% rezerwy zdolności kredytowej i bezpiecznie realizować wysokie wydatki inwestycyjne (przy wyższych środkach z UE). Realizacja programów operacyjnych i zadań podanych w Tabeli 17 będzie wymagała wydatków inwestycyjnych na poziomie około 25% wydatków ogółem.

Można sformułować następujące wnioski dotyczące polityki inwestycyjnej gminy oraz jej strategii dotyczącej pozyskiwania środków z Unii Europejskiej i środków zewnętrznych (kredytów i pożyczek), która gmina Łochów powinna prowadzić, aby zrealizować programy operacyjne Strategii Rozwoju.

Gmina Łochów, do roku 2014 może bezpiecznie inwestować na poziomie około 12 – 13 milionów zł rocznie. W tym celu potrzebuje pozyskać środki z UE w wysokości około 4 milionów zł rocznie i zaciągać około 2,5 – 3,0 miliona zł długu.

Ten poziom wydatków inwestycyjnych i zadłużenia można będzie utrzymać do roku 2020 i w ten sposób zrealizować wszystkie programy operacyjne i zadania zaplanowane w Strategii Rozwoju Gminy do roku 2020. Strategia ta zapewni płynność budżetu i utrzymanie wydatków bieżących w relacji do dochodów na poziomie około 66% (zblizonym do zrealizowanego w latach 2004, 2005).

Bardzo istotne jest, aby gmina przygotowywała, w ramach swoich maksymalnych wydatków inwestycyjnych wyznaczonych w zaprezentowanej analizie wariantów realistycznego i optymistycznego finansowania Strategii, jak największą liczbę wniosków o środki z UE.

Powodzenie realizacji Strategii zależeć będzie od tempa rozwoju polskiej gospodarki i od poziomu długu publicznego w latach 2006 - 2008. Jednakże, przede wszystkim, wdrożenie Strategii z sukcesem może być zapewnione tylko wtedy, gdy gmina potrafi zdyscyplinować proces przygotowywania budżetów na kolejne lata tak, aby najważniejsze zadania

strategiczne przewidziane w WPI i w programach operacyjnych znalazły miejsce w budżecie, nawet jeżeli będzie to wymagało ograniczenia tradycyjnie dokonywanych wydatków bieżących.

Analiza potencjału finansowego gminy i jej wiarygodności finansowej pozwala stwierdzić, że gmina Łochów może zrealizować wydatki inwestycyjne zaplanowane na lata 2005 – 2014, przy zapewnieniu płynności budżetu i zachowaniu około 25% rezerwy zdolności kredytowej. Gmina Łochów może kontynuować ekspansywną politykę inwestycyjną w latach 2015 – 2020 i w ten sposób zrealizować przedstawioną w opracowaniu Strategię rozwoju gminy do roku 2020.

X. LITERATURA

- AGENDA 2000 Rozszerzenie Unii Europejskiej. Nowe Wyzwania, Komitet Integracji Europejskiej.
- Analiza kosztów i korzyści projektów inwestycyjnych: Przewodnik (Fundusz Strukturalny-EFRR, Fundusz Spójności i ISPA), Jednostka ds. Ewaluacji, Dyrekcja Generalna - Polityka Regionalna, Komisja Europejska, Bruksela 2003.
- Cele polityki regionalnej Unii Europejskiej – PARR - maj 2001 r.
- Cichocki K.S., Model określania bezpiecznego poziomu zadłużenia gminy, str. VI 13-26, w: *Modelowanie i Optymalizacja*, J. Kacprzyk, J. Węglarz (Red), EXIT, Warszawa, 2002.
- Cichocki K.S., Wieloletnia perspektywa rozwoju z wykorzystaniem środków unijnych; ZPORR – Plan Rozwoju Lokalnego, Nasz Rynek Kapitałowy, nr 12 (168), Kraków, Penetrator, grudzień, 2004
- Cichocki K. S., *Wieloletnie Planowanie Finansowe; Ocena zdolności kredytowej w gminie – najtańszy pieniądz we właściwym czasie*, Municipium, Warszawa, 2001
- Domański T., Strategiczne planowanie rozwoju gospodarczego gminy, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa, 2000.
- Informacja o stanie prac nad Narodowym Planem Rozwoju na lata 2007-2013, MGiP, sierpień 2004.
- Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, październik 1999 r.
- Kontrakt Wojewódzki dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2006, lipiec 2005.
- Konkurencyjność Regionu Polski Północnej, Holenderski Instytut Ekonomiczny – grudzień 1997 r.
- Koziński J., Wysocka E., Strategia rozwoju regionalnego i lokalnego, Difin, Warszawa 2000.
- Krupski K. [red.], Zarządzanie strategiczne. Koncepcje. Metody., Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 1999.

- Morrison, D. Rozwój gospodarczy. Strategia dla samorządów lokalnych, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 2000
- Narodowa Strategia Integracji. KIE - styczeń 1997 r.
- Narodowa Strategia Rozwoju Transportu 2000-2006.
- Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2001 – 2006.
- Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000 – 2006.
- Opałka B., Planowanie strategiczne jako instrument zarządzania w gminie w warunkach integracji Polski z Unią Europejską, [w:] Polska w przeddzień członkostwa w Unii Europejskiej. Nadzieje i obawy, praca zbiorowa pod redakcją naukową J. Osińskiego, Kolegium Ekonomiczno-Społeczne SGH, Warszawa 2002
- Owsiak S., Finanse publiczne. Teoria i praktyka, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001.
- Pakt dla rolnictwa i obszarów wiejskich, wrzesień 2000 r.
- Piontek B., Koncepcja rozwoju zrównoważonego i trwałego Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Warszawa, 2004.
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”, Rada Ministrów, Warszawa, grudzień 2002 r.
- Polityka regionalna w Polsce. Cele, procedury i instytucje, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, wrzesień 1998 r.
- Polska 2025 – Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju, lipiec 2000 r.
- Prognoza oddziaływania projektu NSRR na lata 2007-2013 na środowisko, wrzesień 2005.
- Projekt Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013, wrzesień 2005.
- Raport o stanie Województwa Siedleckiego – Wojewoda Siedlecki 1998 r.
- Raport o stanie środowiska w województwie mazowieckim w roku 1999, WIOŚ – Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie, Warszawa 2000 r.
- Regionalny Program Restrukturyzacji Gospodarki i Przeciwdziałania Bezrobociu w Województwach Polski Północnej, Zespół Zadaniowy ds. Polityki Strukturalnej w Polsce.
- Regiony Polski – Województwo Mazowieckie, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk-Warszawa 2000
- Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2000,2001, 2002, 2003, 2004.
- Rocznik Statystyczny Województw 2001.

- Rozwój regionalny w Polsce – podstawowe informacje, PARR -1998 r.
- Rządowy Program Wspierania Rozwoju Turystyki w latach 2001 – 2006.
- Strategia finansów publicznych i rozwoju gospodarczego – Polska 2000 – 2010.
- Strategia polityki społecznej na lata 2007 – 2013, wrzesień 2005.
- Strategia Rozwoju Turystyki w Latach 2001 – 2006.
- Strategia Rozwoju Krajowego Produktu Turystycznego do 2004 roku, UKFiT 1997 t.
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego – 2000 r.
- Strategia wzrostu zatrudnienia i zasobów ludzkich w latach 2000 – 2006, kwiecień 2000 r.
- Studium zagospodarowania przestrzennego Województwa Siedleckiego, Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Siedlcach. 1997 r.
- Strategia Rozwoju Powiatu Węgrowskiego w latach 2001 – 2006. Zarząd Powiatu Węgrowskiego, grudzień 2000.
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łochów – w opracowaniu
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96 poz. 873),
- Ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 roku (Dz.U Nr 115, poz 1229 z późn. zm)
- Wojewódzki Program Rozwoju Regionalnego Mazowsza na lata 2001 – 2006.
- Założenia Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013, kwiecień 2004.

XI. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1

Skład Rady Gminy, Komisji i Zespołu ds. Strategii Rozwoju

Doraźna Komisja ds. Inwestycji i Strategii Rozwoju Gminy

Miciukiewicz Mirosław
Ziółkowski Mirosław
Tarapata Barbara
Bańska Zuzanna
Gajewski Ryszard
Sulich Kazimierz
Suchenek Andrzej

Zespół ds. Strategii Rozwoju Gminy Łochów do 2020 r.

Bańska Zuzanna
Burzyński Tadeusz
Dobosz Tadeusz
Dzięcioł Marian
Gajewski Ryszard
Kalinowska Urszula
Krasnodębski Krzysztof
Łach Eugeniusz
Marczak Robert
Mąkowski Henryk
Miciukiewicz Mirosław
Plizga Mirosław
Rukat Krystyna
Sawicka-Korzeniowska Maria
Sobiech Hanna
Styś Maciej
Suchenek Andrzej
Sulich Kazimierz
Suplicki Zbigniew
Tarapata Barbara
Zadrożna Sławomira
Zagórski Marcin
Ziółkowski Mirosław

Skład Rady Gminy

1. Ryszard Gajewski - Przewodniczący Rady
2. Bańska Zuzanna
3. Gałązka Karolina
4. Gmur Grzegorz
5. Jaźwiński Mieczysław
6. Leśniewska Anna
7. Miciukiewicz Mirosław
8. Molski Henryk
9. Podgórska Małgorzata
10. Suchenek Andrzej
11. Sulich Kazimierz
12. Śliwoski Grzegorz
13. Tarapata Barbara

14. Zaremba Grzegorz
15. Ziółkowski Mirosław

Przewodniczący stałych Komisji Rady:

1. Komisja Rewizyjna – Zuzanna Bańska
2. Komisja Budżetu, Finansów, Planowania Usług i Wytwórczości – Mirosław Miciukiewicz
3. Komisja Zdrowia, Oświaty, Kultury, Sportu i Spraw Socjalnych – Kazimierz Sulich
4. Komisja Bezpieczeństwa Publicznego, Ochrony Przeciwpożarowej, Rolnictwa i Ochrony Środowiska – Mirosław Ziółkowski

Stanowiska samodzielne w Urzędzie Miejskim w Łochowie:

Burmistrz Łochowa - Marian Dzięcioł
Zastępca Burmistrza - Maria Sawicka-Korzeniowska
Sekretarz - Zbigniew Suplicki
Skarbnik - Krystyna Rukat
Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego - Beata Kokosza
Komendant Gminnych Straży Pożarnych - Stanisław Jarząbek

Załącznik nr 2

Spotkanie Zespołu ds. Strategii Rozwoju Gminy Łochów w dniu 13 listopada 2003 r. w Łochowie

Przebieg prac:

1. Dlaczego Gminie oraz Miastu potrzebna jest strategia rozwoju?
(Burmistrz Gminy Łochów: Marian Dzięcioł, Zastępca Burmistrza Gminy Łochów: Maria Sawicka Korzeniowska, Przewodniczący Rady Gminy Łochów: Ryszard Gajewski)
2. Wybór Przewodniczącego Zespołu ds. Strategii Rozwoju Gminy Łochów
Przedstawienie konsultantów.

3. Prezentacja nt Planowania strategicznego oraz pracy nad Strategią Rozwoju i Wieloletnim Planem Finansowym (WPF) Gminy Łochów. Przedstawienie propozycji Harmonogramu Prac. *(Krzysztof S. Cichocki, Benedykt Opałka)*
4. Zatwierdzenie Harmonogramu Prac nad Strategią Rozwoju i WPF
5. Dyskusja nad Misją Rozwoju Gminy Łochów
6. Powołanie Grup Tematycznych Zespołu ds. Strategii Rozwoju oraz praca w Grupach na temat strategicznych celów rozwoju Gminy Łochów
7. Podsumowanie prac Grup i wyznaczenie zadań dla Grup, Zespołu oraz konsultantów - do wykonania przed następnym spotkaniem Zespołu.

Spotkanie Zespołu ds. Strategii Rozwoju Gminy Łochów w dniu 28 stycznia 2004 r. w Łochowie

Moderatorzy: Maria Sawicka Korzeniowska, Przewodnicząca Zespołu ds. Strategii Rozwoju Gminy Łochów, Krzysztof S. Cichocki, Benedykt Opałka

Przebieg prac:

1. Prezentacja Misji oraz strategicznych celów rozwoju Gminy Łochów; Dyskusja
2. Prezentacja listy słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń rozwoju gminy Łochów; Dyskusja
3. Zaakceptowanie celów strategicznych i wstępne zaakceptowanie listy słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń dla rozwoju gminy Łochów
4. Praca w Grupach Zadaniowych nad zadaniami, które należałoby podjąć aby zrealizować sformułowane cele strategiczne - aby przyspieszyć rozwój gminy i usprawnić inwestowanie oraz zdobywanie środków na inwestycje.
5. Dyskusja nad zadaniami umożliwiającymi realizację celów strategicznych
6. Dyskusja nad formami konsultacji prac nad Strategią i treścią Strategii z mieszkańcami Gminy. Wypowiedzi Grup Tematycznych i Burmistrzów Miasta. Podjęcie decyzji o konsultacjach społecznych.
7. Komunikat nt. pracy nad Wieloletnim Planem Finansowym Gminy Łochów.

8. Wyznaczenie zadań dla Grup, Zespołu oraz konsultantów - do wykonania przed następnym spotkaniem Zespołu.

Spotkanie Zespołu ds. Strategii Rozwoju Gminy Łochów do 2020 r. przedstawicielami Rady Miejskiej, sołtysami oraz zainteresowanymi przedstawicielami organizacji i instytucji lokalnych oraz lokalnej społeczności w dniu 31 marca 2004 r. w Łochowie.

Przebieg prac:

1. Dlaczego Gminie oraz Miastu potrzebna jest strategia rozwoju?
Przedstawienie konsultantów: Krzysztofa S. Cichockiego, Benedykta Opałki.
(*Burmistrz Gminy Łochów Marian Dzieciot, Przewodniczący Rady Gminy Łochów Ryszard Gajewski*)
2. Prezentacja Misji oraz strategicznych celów rozwoju Gminy Łochów;
(*Maria Sawicka Korzeniowska, Przewodnicząca Zespołu ds. Strategii*)
3. Prezentacja wyników prac nad Strategią Rozwoju i Wieloletnim Planem Finansowym Gminy Łochów. Prezentacja słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń rozwoju gminy.
(*Krzysztof S. Cichocki, Benedykt Opałka*)
4. Prezentacja zadań do realizacji w okresie 2004 - 2009; Krótkie podsumowanie prac Grup Tematycznych Zespołu ds. Strategii
(Przewodniczący Grup:
 - Mirosław Miciukiewicz - Rozwój gospodarczy i wspieranie sektora prywatnego
 - Mirosław Ziółkowski - Infrastruktura i Ochrona Środowiska
 - Kazimierz Sulich - Rozwój oświaty, ochrony zdrowia, kultury i sportu))
5. Dyskusja nad Strategią Rozwoju Gminy Łochów; nawiązanie współpracy Grup Tematycznych i Zespołu ds. Strategii z mieszkańcami gminy zgłaszającymi chęć udziału w pracach nad Strategią.

Przebieg dyskusji

1. Przedstawiciele Rady Miejskiej zwrócili uwagę na potrzebę podkreślenia w zapisach strategii problemu bezrobocia wśród mieszkańców gminy. Wagę powyższego problemu w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczym gminy wyznaczają między innymi dane statystyczne wskazujące, że ponad 30% bezrobotnych stanowią absolwenci szkół

ponadpodstawowych. Zaproponowano wyróżnienie wśród planowanych zadań strategicznych, utworzenia jednostki organizacyjnej pod nazwą „Klub pracy” lub „Klub bezrobotnego”, współpracującej ściśle z Powiatowym Urzędem Pracy i służącej łączeniu i wzmacnianiu inicjatyw społecznych wspomagających zwalczanie trwałego bezrobocia. Przy wsparciu władz samorządowych Gminy, instytucja taka podejmowałaby działania o charakterze pośredniczącym między lokalnymi pracodawcami a osobami poszukującymi pracy. Ponadto odpowiadałaby za poszukiwania odpowiednich form wsparcia rozwoju lokalnego rynku pracy w Łochowie, poprzez urząd marszałkowski oraz inne instytucje i źródła finansowania.

2. Do działań Grupy tematycznej *Infrastruktury i Ochrony Środowiska* w Zespole ds. Strategii zgłoszono uwagę dotyczącą szczegółowego uwzględnienia problematyki zagospodarowania odpadów niebezpiecznych. W oparciu o szczególnie przykład materiałów stanowiących zagrożenia dla środowiska naturalnego w gminie Łochów, czyli utylizacji eternitu, podkreślono potrzebę zapisania zadań związanych z powyższymi zagadnieniami w planach długookresowych, tj. w strategii czy też w gminnym planie zagospodarowania odpadów. Wskazywano również na potrzebę zaplanowania w perspektywie wieloletniej zadań związanych w likwidacją nielegalnego zrzuću nieczystości płynnych oraz w powiązaniu z powyższym – nadania charakteru priorytetowego działaniom w zakresie rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej.

3. Deklarację podjęcia ścisłej współpracy w tworzeniu strategii gminy Łochów wyrazili przedstawiciele środowiska właścicieli działek rekreacyjnych na terenie gminy. Stanowiąc liczną i aktywną grupę osób związanych z gminą, podkreślali brak wykorzystania w dotychczasowej ich działalności istniejących możliwości współpracy z władzami samorządowymi Gminy. Komisja ds. Strategii podjęła decyzję o rozszerzeniu składu Grupy tematycznej - *Rozwój gospodarczy i wspieranie sektora prywatnego* o osobę reprezentującą właścicieli działek rekreacyjnych z obszaru Łochowa.

4. Do prac Zespołu Oświaty zgłoszono uwagę dotyczącą zapisania w Strategii działań służących kształtowaniu postaw patriotyzmu lokalnego oraz popularyzacji historii gminy i lokalnych tradycji.

5. Przedstawiciele lokalnych grup społecznych dyskutowali również nad zagadnieniami związanymi z przyjęciem w strategii zadań z zakresu rozwoju opieki zdrowotnej oraz bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Komisja ds. Strategii przedstawiła wstępne propozycje

uwzględnienia wskazywanej problematyki w zapisach dokumentu strategii rozwoju gminy Łochów.

Spotkanie Zespołu ds. Strategii Rozwoju Gminy Łochów w dniu 05 października 2005 r. w Łochowie

Moderatorzy: Maria Sawicka Korzeniowska, Przewodnicząca Zespołu ds. Strategii Rozwoju Gminy Łochów, Krzysztof S. Cichocki, Benedykt Opałka

Przebieg prac:

1. Dyskusja nad programami operacyjnymi Strategii –ich weryfikacja i uzupełnienie oraz ustalenie priorytetów
 - a) Program rewitalizacji terenów miasta Łochów
 - b) Rozwój turystyki i rekreacji
 - c) Utworzenie i praca tzw, *Centrów Wsi*
2. Weryfikacja zadań do realizacji w okresie 2004 – 2011 (w tym dyskusja nad przebiegiem drogi krajowej nr 52).
3. Krótkie podsumowanie prac Grup Tematycznych Zespołu ds. Strategii - Przewodniczący Grup:
 - a. Mirosław Miciukiewicz - Rozwój gospodarczy i wspieranie sektora prywatnego
 - b. Mirosław Ziółkowski - Infrastruktura i Ochrona Środowiska
 - c. Kazimierz Sulich - Rozwój oświaty, ochrony zdrowia, kultury i sportu.

realizować zadania inwestycyjne zaprezentowane w Tabeli 17. Są to ogółem 34 zadania. W opracowaniu omówiono i przeanalizowano możliwości finansowania wszystkich 34 zadań. Zadania przewidziane do realizacji w latach 2005 - 2011 obejmują siedem głównych sfer działalności:

1. Infrastrukturę techniczną związaną z ochroną środowiska (rozbudowa kanalizacji i modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa wodociągów, segregacja odpadów stałych i modernizacja wysypiska)
2. Infrastrukturę drogową (drogi gminne, ulice, chodniki, parkingi, udział w budowie dróg powiatowych) oraz krajowych (droga nr 50)
3. Poprawę jakości życia mieszkańców i jego bezpieczeństwa (modernizacja oświetlenia ulic, budowa hali sportowej i sal gimnastycznych, rewitalizacja i zagospodarowanie parku miejskiego, ulic miasta, modernizacja samochodów OSP, zakup komputerów)
4. Infrastrukturę sportową i rekreacyjną - rozwój turystyki na terenie gminy (stworzenie systemu informacji turystycznej, wspieranie rozwoju ekologicznych gospodarstw agroturystycznych, modernizacja istniejącego ośrodka wypoczynkowego, projekt budowy kompleksu rekreacyjnego powstałego w wyniku spiętrzenia wody na rzece Liwiec, szersze wykorzystanie nowoczesnych technologii)
5. Wspieranie przedsiębiorczości i usług turystycznych poprzez wspieranie nowoczesnych technologii (wykorzystanie w gminie Internetu i poczty elektronicznej, zakup komputerów i nowoczesnej kserokopiarki - dla szkół i instytucji gminnych.
6. Wspieranie rozwoju produkcji rolnej poprzez kształcanie zawodowe.
7. Opieka społeczna i podniesienie jakości życia - rozwój budownictwa komunalnego, rozbudowa Samorządowego Domu Pogodnej Starości lepsze usługi dla wszystkich mieszkańców gminy.

Projekty powyższe są związane ze strategicznymi kierunkami działania zawartymi w Strategii Rozwoju Gminy i są także zgodne z kierunkami rozwoju powiatu węgrowskiego i Województwa Mazowieckiego.

Ustalenie kolejności realizacji zadań inwestycyjnych

Zadania przedstawione poniżej w Tabeli 17 zostały uszeregowane wg hierarchii wynikającej z oceny indywidualnych zadań według kryteriów zaprezentowanych w Tabeli 19. W celu ustalenia kolejności realizacji zadań podanych w Tabeli 17 zastosowano kryteria i wagi jednakowe dla wszystkich zadań. Wynikają one z priorytetów ustalonych przez Zespół ds Strategii Rozwoju Gminy Łochów. Zestaw kryteriów i zasady punktacji, jednakowe dla wszystkich zadań, skonsultowano z przedstawicielami Rady Gminy Łochów. W Tabeli 19. podano przykładową punktację dla zadania No19A z Tabeli 17.

Prace nad przygotowaniem poszczególnych zadań inwestycyjnych do realizacji obejmowały fazę wstępną – dogłębną analizę celowości realizacji określonego zadania inwestycyjnego oraz dokonanie oceny rezultatu uzyskanego po oddaniu wybudowanego obiektu do użytku.

